ISSN 1507 - 4714

www.modr.mazowsze.pl

Wieś Mazowiecka

NR 2 (198) LUTY 2017 R.

CENA 3,00 ZŁ (W TYM 5% VAT)

Wydawana od kwietnia 1999 roku

MIESIĘCZNIK MAZOWIECKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO

ODDZIAŁY: BIELICE, OSTROŁĘKA, PŁOCK, POŚWIĘTNE, RADOM, SIEDLCE

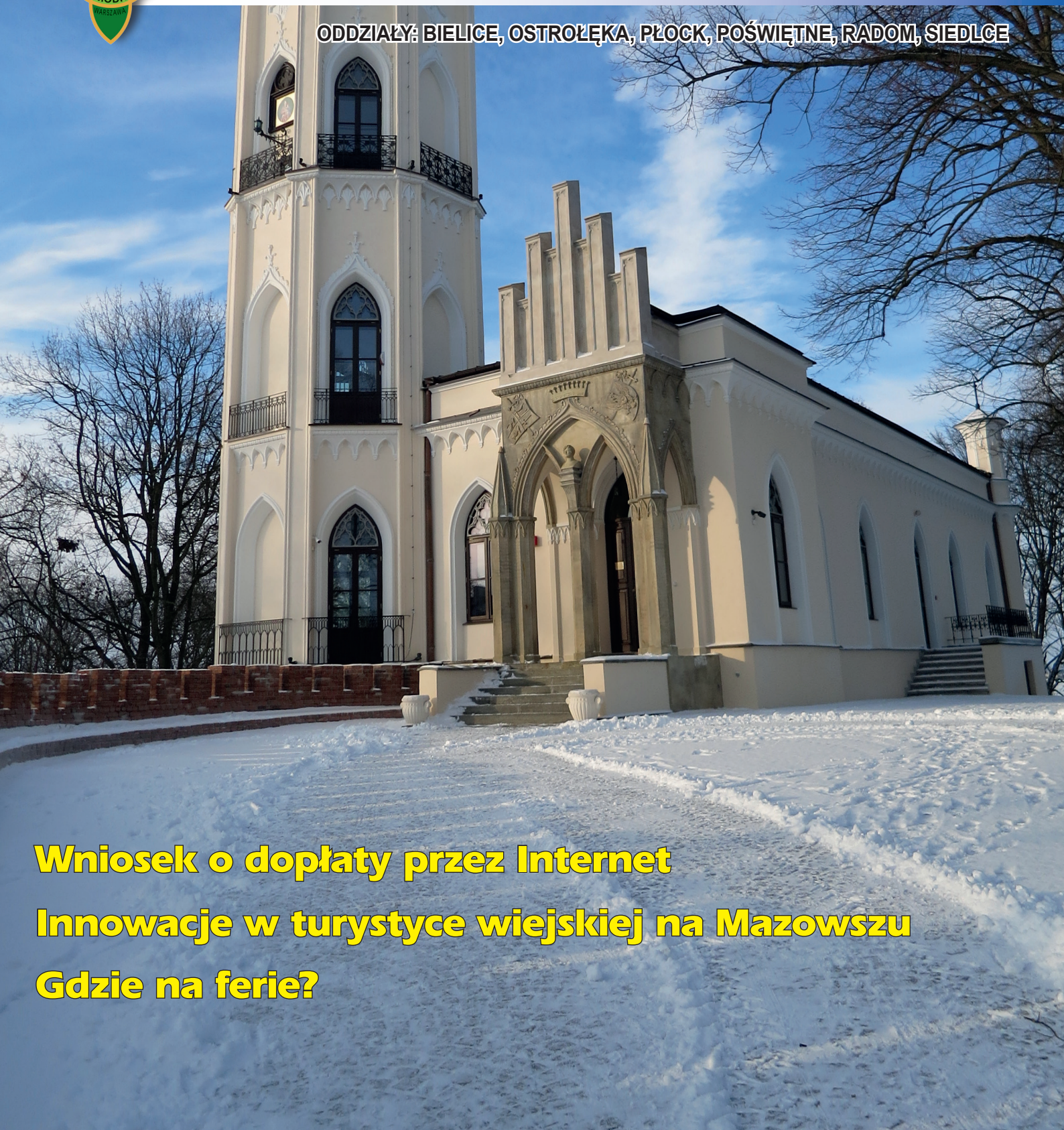

Wniosek o dopłaty przez Internet

Innowacje w turystyce wiejskiej na Mazowszu

Gdzie na ferie?

Szanowni Państwo,

Licząc na to, że lutowa aura nie będzie tak groźna dla rolnictwa jak w ubiegłym roku i znajdą Państwo czas na zapoznanie się z tekstami pracowników i doradców MODR Warszawa, w tym wydaniu miesięcznika proponujemy artykuły dotyczące każdej interesującej Państwa sfery działalności rolniczej.

Dla oddechu po przeczytaniu specjalistycznych i poradnikowych tekstów oraz ostrzeżeń dotyczących, m.in. ptasiej grypy, zachęcamy do lektury pierwszego odcinka książki, pt: „Emil, czyli kiedy szczęśliwe są psy, szczęśliwy jest cały świat" – to ciepła i sympatyczna opowieść o dogu, który nagle pojawił się w życiu człowieka, stając się tego życia niezbędnym elementem. To historia o próbach porozumienia dwóch odrębnych światów, które tak naprawdę wcale nie są odrębne. W lutowym wydaniu „Wsi Mazowieckiej" zapraszamy Państwa także do Opinogóry, z którą związany był nasz wieszcz Zygmunt Krasiński (na okładce Pałacyk w Opinogórze, zdjęcie: M. Najechalska). Podczas lutowych ferii proponujemy odwiedzenie ciekawych miejsc ze swoimi pociechami tym rodzicom, którzy z różnych względów nie planują dłuższego wypoczynku. Zapraszamy także do wypełnienia ankiety, w której ocenią Państwo swojego doradcę z MODR. Należy ją podpisać i oddać doradcy lub wysłać na nasz adres podany w ankiecie. Zachęcamy także do korzystania z naszej strony internetowej **www.modr.mazowsze.pl**, a na niej m.in. z e- usług. Prosimy o kierowanie swoich uwag dotyczących miesięcznika „Wieś Mazowiecka" na adres naszej redakcji. Na stały kontakt z nami macie Państwo szansę **prenumerując nasz miesięcznik.** Pamiętajmy także o Walentynkach 14 lutego i o sercu dla najbliższych - czego życzymy także przez cały rok 2017.

Dobrej lektury!
REDAKCJA

CZYTELNIKU! ZAMÓW PRENUMERATĘ „WSI MAZOWIECKIEJ" NA ROK 2017
przy zamówieniu i opłacie całorocznej 1 wydanie gratis!
SZCZEGÓŁY W REDAKCJI, tel. 25 640 09 24, 250 640 09 23
www.modr.mazowsze.pl (zakładka Wydawnictwa)

W numerze

Kolekcjonerstwo
Apetyt rośnie, czyli: jak zdobyć nowe walory kolekcjonerskie 3
Agroturystyka
Innowacje w turystyce wiejskiej na Mazowszu 4
Zdrowe życie
Zumba - dla zdrowia i wysportowanej sylwetki 6
Imbir leczy i odchudza! 7
Z Oddziału Bielice
Zgoda i zrozumienie dają sukces 8
Współpracując łatwiej dojść do innowacji 9
Z Oddziału Ostrołęka
Dopłaty do materiału siewnego 10
Wsparcie rozwoju lokalnego PROW 2014 - 2020 11
Prawo na co dzień
Nieznajomość prawa nie zwalnia od odpowiedzialności 12
Z Oddziału Płock
Płatności dla obszarów ONW 14
Bezpłatna pomoc prawna dla mieszkańców powiatu 15
W kilku słowach o Uniwersytecie Ludowym w Grzybowie 15
Innowacje
Innowacyjność we francuskim Leaderze 16
Z Oddziału Poświętne
Uprawa grochu siewnego (cz. 2) 17
Amator w tunelu foliowym 18
Bioasekuracja w gospodarstwie - co to jest? 19
Wokół nas
Czar Opinogóry 20
Z Oddziału Radom
Gleba - misterium życia (cz. 2) 22
VI Konferencja sadownicza w Chynowie 23
Warto wiedzieć
Kalendarium imprez MODR Warszawa cz. 1 24
Wniosek o płatność obszarową - to się opłaca! 25
Komedia pomyłek 30
Z Oddziału Siedlce
Ostrożnie z opryskiwaczem 25
Nowa cebula w produkcji towarowej 26
Nostrzyk biały i jego walory 27
Przepisy Czytelników
Smaczne i zdrowe potrawy 28
Pszczelarstwo
Miodobranie w jaskini 29
Nasze sprawy
Dokąd na ferie? 31
Horoskop na luty 2017 32
Zieleń wokół nas
Groźne szkodniki jabłoni i gruszy (cz. 2) 34
Aktualności
Ankieta dla Czytelników 35
Wokół nas
Emil, czyli kiedy psy są szczęśliwe, szczęśliwy jest cały świat 36
Kącik dla dzieci
Krzyżówka Nr 2 38
Rebus 2 38

Wydawca: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ul. Czereśniowa 98, 02 - 456 Warszawa - **Dyrektor:** Sławomir Piotrowski
tel. 22 571 61 00; fax 22 571 61 01, http://www.modr.mazowsze.pl,
Przewodniczący Rady Wydawnictw: Tomasz Skorupski - zastępca dyrektora MODR,
Sekretarz Rady Wydawnictw: Agnieszka Kowaluk
Członkowie Rady Wydawnictw: Bożena Kalkowska, Stanisław Orłowski, Małgorzata Najechalska, Agnieszka Maciejczak, Ewa Gregorczyk, Marta Michalak, Andrzej Dmowski
Redaktor naczelny: Wojciech Asiński, tel. 22 571 61 43; e-mail: wojciech.asiński@modr.mazowsze.pl
Adres redakcji: MODR Oddział Siedlce, 08-110 Siedlce, ul. Kazimierzowska 21; tel. 25 640 09 24, 25 640 09 42
Skład komputerowy: Rafał Serementa; tel. 25 640 09 43
Korekta i redakcja: Andrzej Dmowski
Zlecenie druku: MODR-DS-06101-1/2017; **Nakład**: 4600 egz.
Druk: Zenon Gochnio - MODR Oddział Siedlce
Numer zamknięto: 13 stycznia 2017 r.
Ogłoszenia i reklama: Redakcja - tel. 25 640 09 11, 25 640 09 42; e-mail: andrzej.dmowski@modr.mazowsze.pl
Ogłoszenia drobne od rolników zamieszczamy bezpłatnie
Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów, zmiany tytułów i śródtytułów oraz innych poprawek w nadesłanych materiałach.

Apetyt rośnie,

czyli: jak zdobyć nowe walory kolekcjonerskie?

Załóżmy, że ktoś z Państwa właśnie teraz postanowił rozpocząć przygodę z kolekcjonowaniem, czy to sam z siebie, czy też pod wpływem artykułu z poprzedniego miesiąca (co byłoby dla mnie powodem do dumy). Ot, tak po prostu: rodzaj kolekcji określony, postanowienie padło, czas zatem wprowadzić je w czyn i zacząć zdobywać kolejne przedmioty. Tylko jak to zrobić?

Po pierwsze: nie wstydźmy się swojego hobby i chwalmy się rodzinie oraz znajomym. Nie słuchajmy tych, którzy twierdzą, że takie zbieractwo jest dobre dla dzieci, że dorośli powinni myśleć tylko o zarabianiu pieniędzy. Każdy powinien mieć jakieś zainteresowania, które pozwolą mu oderwać się od codzienności.

Poza tym, że może czasem uda nam się kogoś zainteresować naszym nowym konikiem i spędzić czas na miłej pogawędce, to może zdarzyć się również, że ktoś przypomni sobie, iż ma w domu coś, co chętnie dołączymy do kolekcji. Nieraz zdarzało mi się, że ktoś podrzucał mi pocztówki z Ostrołęką czy stos komiksów, które trafiłyby do śmietnika. Dzięki znajomemu, posiadającemu sklepik ze starociami, stałem się w ciągu jednego dnia „bogatszy" o kilkaset proporczyków i przypinek, związanych z regionem, w którym mieszkam.

Przejrzyjmy także własne szuflady – zaczątkiem kolekcji widokówek z mojego miasta były te, które zachowali kiedyś moi rodzice. Zatem męczmy znajomych – to, co dla nich jest bezużytecznymi szpargałami, dla nas może być długo poszukiwaną perełką w zbiorach.

Opcja dla „leniwych"…

A co w przypadku, gdy przejrzymy wszystkie możliwe zakamarki strychów, szuflad i piwnic, swoje i znajomych, a apetyt nadal rośnie? Czas wtedy na polowanie na szerszą skalę. W dzisiejszych czasach niezastąpiony jest do tego celu Internet. Kilka kliknięć myszką, szybka przebieżka palców po klawiaturze – i sezam ze skarbami stoi przed nami otworem.

Nie będę pisał o portalach aukcyjnych – nie ma takiej potrzeby. Każdy wie, jak to działa. Skupmy się na stronach typowo kolekcjonerskich. Internet pełen jest forów kolekcjonerskich, katalogów zbiorów czy stron konkretnych kolekcjonerów, mnie jednak najbardziej przypadła do gustu jedna strona: **Forum Kolekcjonerów Rzeczy Najróżniejszych**. A dlaczego?

Po pierwsze, jest to strona dla każdego, kto chce powiększyć zbiory. Jest mnóstwo stron, poświęconych konkretnemu zbieractwu, a powyższe forum zrzesza hobbystów wszelakiego typu. Tu znajdzie coś dla siebie i zbieracz biletów, i długopisów, wizytówek czy militariów, rzeczy typowych jak monety czy bardziej oryginalnych, jak np. kolekcja wszystkiego z wizerunkiem rysia.

Na giełdach czy targach znaleźć można różne skarby

Po drugie – forum służy wyłącznie wymianom, wszelkie oferty kupna i sprzedaży są automatycznie kasowane przez moderatorów. Jest to także olbrzymi plus, bo bardziej cieszy rzecz z wymiany niż taka, na którą trzeba było wysupłać niemałą kwotę.

Po trzecie: to nie tylko giełda, ale także miejsce, gdzie można zasięgnąć porad z dziedziny kolekcjonerstwa, czy po prostu normalnie popisać z innymi hobbystami.

Zachęcam zatem, aby tam zajrzeć: www.collections.pl. Ostrzegam: przy przeglądaniu tej strony czas biegnie trzy razy szybciej :)

… i dla „wszędobylskich"

Kiedy znudzi nam się szukanie w necie, czas wyruszyć na prawdziwe łowy. W Polsce coraz więcej miejscowości organizuje giełdy kolekcjonerskie, targi staroci czy pchle targi. Staram się być chociaż na kilku w roku i powiem krótko: polecam. Mimo iż rzadko znajduję coś, co powiększyłoby moje zbiory (tak to jest, kiedy ma się ściśle określone, zawężone zainteresowania), to obiektywnie stwierdzam, że większość kolekcjonerów wraca zadowolonych z takich wypadów.

Na początek warto rozejrzeć się w pobliżu miejsca zamieszkania. Czasem nawet w niewielkim miasteczku można trafić na naprawdę bogaty wybór staroci. A kiedy spenetrujemy lokalne imprezy, warto wybrać się na jakąś większą i uznaną od lat przez hobbystów. Miałem okazję być na kilku; niektóre (jak Jarmark Dominikański czy giełda w katowickim Spodku) okazały się przereklamowane i wracałem zawiedziony. Ale były i takie, które na pewno odwiedzę jeszcze nie raz. Wśród nich chciałbym wymienić dwie:

Pierwsza to **Ogólnopolska Giełda Rzeczy Dawnych i Osobliwości** w **Łodzi** – jedna ze starszych giełd kolekcjonerskich w Polsce i jedna z najbardziej różnorodnych. Odbywa się dwa razy w roku (wiosną i jesienią) i przyciąga całe tłumy, zarówno wystawców, jak i odwiedzających. Dziesiątki tysięcy przedmiotów, możliwość kupna, sprzedaży czy wymiany, nawiązywanie kontaktów z innymi zapaleńcami – to miejsce, które koniecznie powinien odwiedzić każdy kolekcjoner.

Drugą imprezą jest **Spalski Jarmark Antyków i Rękodzieła Ludowego**. Na tę imprezę łatwiej dotrzeć, bo odbywa się każdego roku, co miesiąc - od kwietnia do października. Tu również można dostać zawrotów głowy od wszystkich wspaniałości, które przywożą wystawcy. Sławy jarmarkowi dodaje także fakt, że kręcone były tu odcinki dość popularnego wśród kolekcjonerów programu telewizyjnego „Handlarze", z prowadzącym Hubertem Urbańskim.

Mam nadzieję, że powyższe zdania pomogą początkującym kolekcjonerom w powiększaniu zbiorów. Zatem, Panie, Panowie: myszki albo kierownice w dłoń i ruszamy na polowanie!

tekst i zdjęcie: ***Stanisław Orłowski***
MODR Oddział Ostrołęka

Innowacje w turystyce wiejskiej na Mazowszu

Wkrótce letni sezon turystyczny, który na Mazowszu rozpoczyna się zwykle majowym weekendem. Czas leci bardzo szybko, dlatego myślę, że warto przybliżyć Państwu ofertę turystyczną mazowieckiej wsi. Aktualnie Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego współpracuje z 294 gospodarstwami agroturystycznymi i 25 obiektami turystyki wiejskiej.

Współpraca dotyczy przede wszystkim świadczenia różnego rodzaju form doradczych w zakresie tworzenia i funkcjonowania usług turystycznych na wsi - na dobrym poziomie jakościowym, spełniającym nie tylko wymagania prawa, ale i oczekiwania potencjalnych gości. MODR wspiera również promocję usług agroturystycznych i turystyki wiejskiej poprzez wydawnictwa, takie jak „Agroturystyka i turystyka wiejska na Mazowszu" czy bezpłatną aplikację „Magiczne Mazowsze" oraz udział właścicieli usług turystycznych w naszych imprezach promocyjnych. Wspieramy również działania stowarzyszeń agroturystycznych, takich jak: Mazowieckie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej i Mazowiecko-Podlaskie Stowarzyszenie Agroturystyczne.

Tych działań jest mnóstwo, ale - niestety - nie rozwiązują one wszystkich problemów, przed którymi stają właściciele wiejskich usług turystycznych. Wciąż mamy do czynienia ze zbyt niskim zainteresowaniem turystów wypoczynkiem na mazowieckiej wsi, co przekłada się na niskie wykorzystanie bazy noclegowej. Nie sprzyja temu krótki, bo w większości tylko letni sezon turystyczny. To z kolei odbija się na dochodach i opłacalności prowadzonych przedsięwzięć turystycznych, nie tylko w gospodarstwach agroturystycznych czy obiektach turystyki wiejskiej, ale również tych, które pośrednio czerpią zyski związane z pobytem turystów: sklepach, muzeach, przewodnikach, itp.

Jak rozwiązać ten problem?

Rozwiązaniem może być wprowadzenie ***innowacyjnego sieciowego produktu turystyki wiejskiej***, który ze względu na swój komplementarny charakter i zdolność integrowania różnych partnerów rynku, może służyć zarówno podniesieniu jakości (w tym atrakcyjności oferty turystycznej), jak i przedłużeniu sezonu turystycznego.

Zgodnie z definicją upowszechnioną przez Polską Organizację Turystyczną (POT): ***„Sieciowy produkt turystyczny to gotowa do sprzedaży, spakietowana i skomercjalizowana oferta, oparta o rozproszoną strukturę podmiotów, atrakcji, miejsc, punktów obsługi i obiektów, funkcjonujących jako jedna spójna koncepcja, posiadająca wspólny, wiodący wyróżnik - markę."***

Przykład zagospodarowania terenu wokół domu

Produkt sieciowy, w odróżnieniu od produktu miejsca np. oferty danego gospodarstwa agroturystycznego, jest bardziej konkurencyjny rynkowo i bardziej atrakcyjny dla potencjalnych turystów, którzy zgodnie z istniejącymi trendami wybierają takie miejsca docelowe pobytu, które mogą zaspokoić wiele potrzeb.

Idea sieciowego produktu turystyki wiejskiej bardzo dobrze komponuje się w podróżowanie po szlakach utworzonych pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi i obiektami turystyki wiejskiej, specjalizującymi się w bogatej, zróżnicowanej ofercie oraz innymi podmiotami działającymi w sektorze usług turystycznych. Mazowsze to region bogaty zarówno kulturowo, jak i przyrodniczo. Warto w tym miejscu wspomnieć o projekcie pt. „Geocaching jako determinanta wzrostu atrakcyjności agroturystycznej na Mazowszu" zrealizowanym przez MODR, w ramach którego zostało utworzonych 6 tematycznych szlaków turystycznych i mogą one stanowić doskonałą bazę tworzenia sieciowych produktów. Więcej szczegółów na stronie www.modr.mazowsze.pl/geocaching

„Podróżowanie jest w opozycji do uładzonej codzienności. Wywołuje emocje, kusi przygodą, zaspokaja ciekawość świata i chęć przeżycia czegoś nowego. I wcale nie trzeba wyjeżdżać w najdalsze, egzotyczne strony, żeby zobaczyć ekscytujące miejsca i poznać wyjątkowych ludzi. Czasami w niezwykłą podróż można wybrać się wyruszając w okolice bliskie, ale nie do końca wcześniej poznane".

Pomóc może współpraca

Budowa sieciowych produktów jest trudna i wymaga zaangażowania wszyst-

Przykład estetycznego zagospodarowania gospodarstwa agroturystycznego

kich podmiotów, które mogą wejść w ich skład. Jak twierdzi prof. M. Kachniewska „Najważniejszym wyznacznikiem sieciowego produktu turystycznego jest partnerstwo, bez niego nie ma szans powodzenia, a przedsięwzięcie ograniczy się co najwyżej do realizacji zamierzeń najsilniejszego z członków grupy". Dlatego bardzo ważny jest podmiot odpowiedzialny za inicjowanie i koordynowanie działań. W moim przekonaniu taką rolę mogą pełnić dwa wspomniane wyżej stowarzyszenia, przy wsparciu doradców MODR i przedstawicieli różnych podmiotów działających na rynku turystycznym Mazowsza. Powinniśmy wspólnie podjąć takie działania, ponieważ jest to „być albo nie być" dla turystyki wiejskiej.

W tym miejscu zachęcam Państwa do zapoznania się z przykładami innowacyjnych sieciowych produktów turystycznych na Mazowszu:

1. Industrialne Mazowsze

„Poszukiwacze Zdobyczy Techniki - Industrialne Mazowsze" to wyjątkowa oferta turystyczna wykorzystująca unikalne w skali europejskiej walory turystyczne - elementy dziedzictwa przemysłowego i znakomitą dostępność komunikacyjną. Ma ona wiodące znaczenie dla rozwoju turystyki industrialnej w województwie mazowieckim. Zbudowanie platformy współpracy pomiędzy Miastem Żyrardów, Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie, Muzeum Motoryzacji i Techniki w Otrębusach oraz Parowozownią w Skiernie- wicach przyczyni się do tego, że dziedzictwo przemysłowe Mazowsza zaistnieje w świadomości turystów. Więcej na stronie *http://www.visit.zyrardow.pl/pol/miejsce/4-Industrialne-Mazowsze*

2. Mazowiecka Micha Szlachecka

„Mazowiecka Micha Szlachecka" to propozycja smakowania klimatu miasteczek i wsi skupionych wokół Siedlec i Sokołowa Podlaskiego. Obiekty na szlaku organizują warsztaty kulinarne, pokazy rękodzieła oraz wydarzenia kulturalne. Staropolskie smaki poznamy w Pałacu w Patrykozach oraz we Dworze Mościbrody, znanym z karpi z własnych stawów. W restauracji „Zaścianek" w Siedlcach i w gospodarstwach agroturystycznych serwuje się tradycyjne dania o wiejskim rodowodzie i lokalne przysmaki. Na szlaku odbywają się degustacje dań i nalewek. Ofertę dopełniają wizyty w zabytkowej gorzelni w Krzesku, gdzie produkowana jest wódka Chopin, czy Muzeum Diecezjalnym z jedynym w Polsce obrazem El Greco, oraz wielokulturowym Węgrowie owianym legendą mistrza Twardowskiego. Więcej na stronie *http://zascianekpolski.eu/mazowiecka-micha-szlachecka/*

Przykład zagospodarowania stawu pod potrzeby turystów

3. Weekend z Termami Mszczonów

Produkt turystyczny „Weekend z Termami Mszczonów" integruje ofertę Kompleksu Basenów Termalnych z ofertą aktywnego wypoczynku, przy wykorzystaniu wyznaczonych i oznakowanych tras turystycznych na terenie okolicznych gmin. Koncepcja produktu obejmuje organizację weekendowego wypoczynku z różnymi formami aktywnego spędzenia czasu dla wszystkich grup wiekowych - zarówno dla odbiorców indywidualnych, jak i grup zorganizowanych. Termy Mszczonów to nowoczesny kompleks zespołu obiektów wykorzystujących źródła termalne, spełniający funkcje wypoczynkowe oraz rekreacyjne. Na terenie Mazowsza jest to jedyny tego rodzaju obiekt, w skład którego wchodzi pięć niecek basenowych. Więcej na *http://www.weekendztermami.eu*

4. Wielki Gościniec Litewski (Warszawa - Wilno)

To szlak turystyczny, wielcy ludzie, niezwykłe krajobrazy, wspaniałe zabytki, czyli podróż w poszukiwaniu dawnej, wielokulturowej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, wiodąca przez mało znane, ale jakże urokliwe miasta i okolice. To podróż na Wschód, którego specyfikę daje się poznać i odczuć. Już kilkadziesiąt kilometrów od Warszawy, Wielkim Gościńcem Litewskim jeździli królowie, arystokraci, szlachta, kupcy, ludzie wielu narodowości i wyznań, obywatele różnych krajów Europy. Regularnie przemierzali tę trasę kurierzy pocztowi, którzy oprócz przesyłek pocztowych przewozili prasę z Korony na Litwę i w drugą stronę. Więcej *http://wielkigoscinieclitewski.pl*

Danuta Arcipowska
MODR Warszawa

Zumba - dla zdrowia i wysportowanej sylwetki

Jeżeli jesteś znużona zwykłym aerobikiem, bądź żmudnymi ćwiczeniami na siłowni - zumba to coś w sam raz dla Ciebie! Prawdziwa fuzja muzyki, tańca, dobrej zabawy oraz spalania kalorii: przyjemne z pożytecznym.

Pod tajemniczo brzmiącą nazwa Zumba kryje się innowacyjna metoda łącząca fitness z tańcami latynoskimi - gorące rytmy, energetyzująca muzyka, pozytywna energia i emocjonalna euforia. Aż trudno uwierzyć, że wystarczy godzina aerobiku, by poczuć się jak na latynoskim parkiecie.

W kolumbijskim slangu Zumba…

…oznacza „baw się i ruszaj", a tak naprawdę to innowacyjna forma fitness zainspirowana latynoskimi rytmami. Nie tylko taniec czy aerobik, ale inspiracja fuzji tańca i aerobiku. Jest to obecnie jeden z najmodniejszych kierunków taneczno-rozrywkowych w USA. Jej twórcą jest Kolumbijczyk Be-o Perez - zawodowy tancerz i choreograf współpracujący, m.in. z Shakirą. Na format zajęć składają się szybkie i wolne ruchy wzmacniające i rzeźbiące sylwetkę w sposób charakterystyczny dla fitness, a przede wszystkim świetna zabawa. Uczestnicy treningu często nawet nie zdają sobie sprawy jak intensywnie ćwiczą. Nieskomplikowane kroki taneczne, urozmaicona kombinacja ruchów i energetyczna muzyka stwarzają atmosferę świetnej imprezy i totalnie porywają do zabawy.

Dlaczego warto trenować zumbę?

Warto to robić, bo…

- trening zumby ujędrnia i napina ciało od stóp aż po głowę, angażuje i kształtuje wszystkie mięśnie, wszystkie partie ciała, szczególnie pracują uda, pośladki oraz brzuch,
- pomaga zapomnieć chociaż na chwilę o kłopotach, które dopadają nas w codziennym życiu, pomaga się odstresować - zumba jest jak darmowa terapia u psychoanalityka,
- pozwala osiągnąć rezultaty w walce ze zbędnymi kilogramami i centymetrami; w niedługim czasie pozwala zgubić to, co wystaje nam tu i ówdzie, pozwala spalić mnóstwo kalorii,
- nie ma znaczenia na jakim poziomie jest nasza kondycja, nie ważne czy dopiero zaczynamy przygodę, czy już jesteśmy na zaawansowanym poziomie, instruktorzy tworzą choreografię, którą jest szybko i łatwo przyswoić
- pomaga nam stać się odważniejszymi, pewniejszymi swojego ciała; zumba wyzwala w nas skryte na dnie pokłady sexapilu,
- czas podczas treningu nie dłuży się, człowiek nawet nie zauważa jak szybko mijają godziny,
- trenować zumbę może każdy - nie ma ograniczeń wiekowych. Starszy, młodszy - bez różnicy, można powiedzieć, że „zumbowanie" łączy pokolenia,
- uczestnictwo w zajęciach zumby to świetny sposób na poznawanie nowych ludzi, z zajęć na zajęcia wytwarza się coraz większa więź między uczestnikami, których łączą podobne cele (chęć dobrej zabawy, zrzucenia kilku centymetrów, czy polepszenia kondycji),
- latynoskie rytmy przenoszą w słoneczne radosne klimaty,
- zumba uwalnia miliony endorfin z naszego ciała, sprawia że jesteśmy szczęśliwi, podczas treningu, jak i długo po jego zakończeniu; każdy z nas zasługuje na odrobinę szczęścia…,
- pozytywnie wpływa na zdrowie, m.in. zwiększa wytrzymałość, lepiej śpimy, mamy więcej siły i energii, obniża się ciśnienie krwi.

Podsumowując: Zumba to trening radości, który nauczy nas tanecznych ruchów rodem z latynoskich parkietów, pomoże zgubić kilka zbędnych kilogramów, wzmocni kondycję, a przede wszystkim wprawi w świetny humor. Warto zatem zdobyć się na odwagę i spróbować czegoś nowego. Polecam!!!

Marta Michalak
MODR Oddział Płock

Źródła:
1. http://urodaizdrowie.pl/a-moze-tak-pocwiczyc-zumbe
2. http://grubaskawmalymmiescie.blog.pl/13-powodow-dla-ktorych-warto-trenowac-zumbe/

Imbir leczy i odchudza!

Imbir jest przyprawą, która do niedawna kojarzyła się z piwem i ciasteczkami. W polskiej kuchni, w sproszkowanej postaci, dodawała smaku flakom, pasztetowi czy piernikowi. Mało kto wie, że na wschodzie stosowany jest od ponad 3000 lat, a o jego właściwościach medycznych można byłoby napisać książkę.

Imbir ma bardzo szerokie spektrum działania – antybakteryjne, przeciwwirusowe, przeciwpasożytnicze i przeciwutleniające. To potężna dawka bioaktywnych związków wspierających zdrowie organizmu. Podaje się go przy utracie apetytu, dolegliwościach żołądkowych, biegunce, bólach brzucha, kolce, niestrawności, wzdęciach, bólach pooperacyjnych, chorobie lokomocyjnej, mdłościach, artretyzmie, migrenach, infekcjach górnych dróg oddechowych, kaszlu oraz zapaleniu oskrzeli. Często stosuje się też jako środek przeciwbólowy oraz do leczenia oparzeń. Imbir rozrzedza krew podobnie jak aspiryna, ale nie powoduje przy tym dolegliwości żołądkowych.

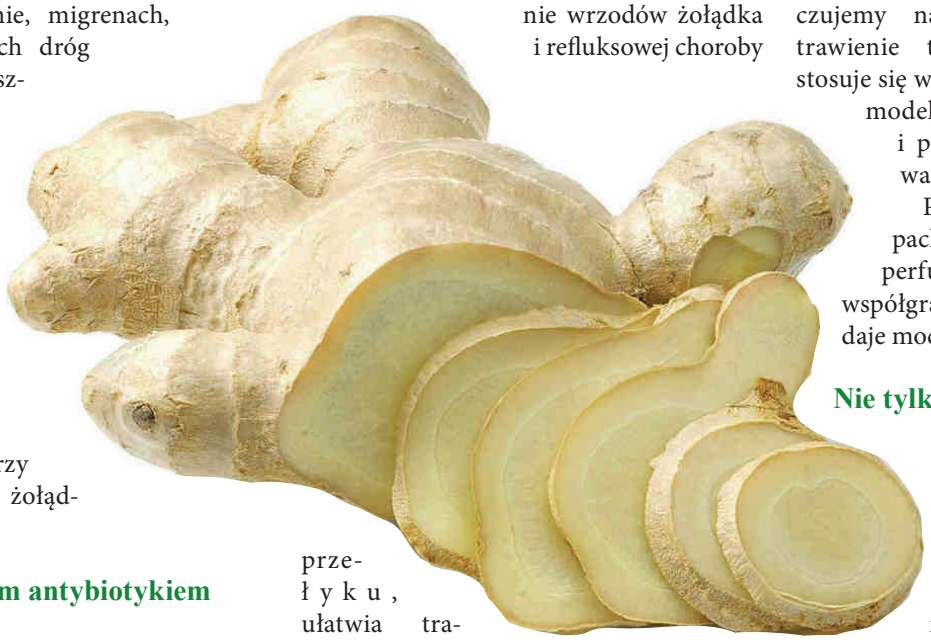

Jest znakomitym antybiotykiem

Od stuleci używany jest jako środek na przeziębienie i katar – zawarte w nim związki chemiczne podnoszą odporność organizmu, przez co rzadziej chorujemy, a jeśli już przeziębienie nas dopadnie, to szybciej powracamy do zdrowia. Imbir doskonale oczyszcza układ mikrokrążenia, w tym zatoki, które podczas przeziębienia i grypy często dają o sobie znać. Ma również właściwości rozgrzewające, co przy przeziębieniu jest kluczowe, gdyż wspiera naturalne oczyszczanie organizmu poprzez wypocenie się.

Skoncentrowane składniki odżywcze zawarte w imbirze są bardzo łatwo przyswajalne przez organizm, w przeciwieństwie do leków na przeziębienie. The Journal of Microbiology and Antimicrobials opublikował badanie porównujące skuteczność działania imbiru i konwencjonalnego antybiotyku na dwóch wybranych patogenicznych bakteriach (*Staphylococcus aureus* oraz *Streptococcus pyogenes*). Okazało się, że **imbir ma znacznie silniejsze właściwości antybakteryjne niż trzy badane antybiotyki** (!).

Ale to nie koniec jego możliwości - wspomaga również leczenie wrzodów żołądka i refluksowej choroby przełyku, ułatwia trawienie, gdyż zawarty w nim olejek pobudza wydzielanie śliny i soku żołądkowego, działa żółciopędnie i rozkurczowo. Dba też o jamę ustną, ma działanie odkażające i odświeżające, pozostawia miły zapach w ustach, leczy infekcje. Dlatego warto płukać bolące gardło wodą ze sproszkowanym imbirem.

Poprawia ukrwienie, odtruwa, działa jak afrodyzjak…

Imbir zwiększa również koncentrację i wydajność umysłową, poprawia ukrwienie mózgu. Odrobina sproszkowanego imbiru, dodana do kawy, niweluje jej szkodliwe właściwości. Poza tym polepsza krążenie krwi i rozgrzewa organizm - w medycynie chińskiej uchodzi za „gorący", bo powodujący „ogień w ciele". W tropikalnej Azji, gdzie uprawia się go od ponad 3000 lat, uważany jest również za afrodyzjak.

Mało kto wie, że imbir ma również właściwości odchudzające - picie sproszkowanego imbiru dodanego do szklanki ciepłej wody powoduje, że dłużej czujemy nasycenie. Ułatwia również trawienie tłuszczu. Olejek imbirowy stosuje się w preparatach wyszczuplająco-modelujących, bo pobudza krążenie i przyspiesza spalanie tłuszczu, walczy z cellulitem.

Pełen świeżości i egzotyki zapach imbirowy jest bazą wielu perfum. Imbirowa nuta często współgra z innymi przyprawami i dodaje mocy kosmetykom.

Nie tylko w proszku

To tylko wybrane właściwości lecznicze imbiru, lecz korzyści płynących z jego spożywania jest znacznie więcej. W Polsce można kupić korzeń imbiru (w całości i sproszkowany) w sklepach z orientalną żywnością. Dostępny jest także imbir kandyzowany i marynowany – różowy i biały – który, wraz z sosem sojowym, jest dodatkiem do sushi. Można też nabyć aromatyczne cukierki i ciasteczka imbirowe oraz piwo. Warto ich spróbować w czasie karnawału i wzmocnić przez to swoją odporność.

Marta Michalak
MODR Oddział Płock

Źródła:
1. http://www.poradnikzdrowie.pl/zywienie/zasady-zywienia/cudowny-imbir-wlasciwosci-lecznicze-i-odchudzajace-imbiru_33621.html
2. http://surojadek.com/wlasciwosci-lecznicze-imbiru/

Zgoda i zrozumienie dają sukces

Ryszard Kacprzak jest producentem trzody chlewnej, a zarazem Mistrzem Agroligi województwa mazowieckiego. Mieszka we wsi Stare Paski, w gminie Teresin, powiecie sochaczewskim. Wspólnie z żoną Barbarą i synami Piotrem i Damianem gospodaruje na 160 ha. Są to grunty własne i dzierżawione, a przeważają na nich gleby IV-V klasy, na których uprawiane są zboża z przeznaczeniem na paszę oraz rzepak. Produkcja trzody w 80% nastawiona jest na sprzedaż warchlaków o wadze ok. 25 kg. Pozostała część trafia do tuczu. Obecnie stado liczy 500 sztuk loch produkcyjnych.

Łukasz Błądek MODR Oddział Bielice: - Wieloletnia współpraca z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego Oddział Bielice oraz nasze uznanie dla Pana rodziny za wyniki w produkcji, zaowocowały zgłoszeniem Pana do konkursu Mistrz Agroligi po raz pierwszy w roku 2008 r., a drugi w roku 2016.

Ryszard Kacprzak: - Tak, w roku 2016 zostałem Mistrzem Agroligi województwa mazowieckiego. Jest to dla mnie ogromny prestiż, ale zarazem podziękowanie za trud, jaki włożyłem w rozwój gospodarstwa. Faktem jest, że w roku 2008 otrzymałem tytuł Wicemistrza Agroligi województwa mazowieckiego, ale pozostał niedosyt. Po kilku latach moje marzenie się spełniło, a teraz przed nami kolejny etap konkursu na szczeblu krajowym.

Łukasz Błądek: - Kiedy zajął się Pan produkcją trzody chlewnej?

Ryszard Kacprzak: - Przygodę z rolnictwem rozpocząłem w latach siedemdziesiątych. Przejąłem wówczas 11-to hektarowe gospodarstwo po swoich rodzicach. Od tamtej pory sukcesywnie je powiększam. Największy rozwój gospodarstwa nastąpił od roku 2000. Postanowiłem przejść na specjalizację i postawić na produkcję trzody chlewnej. Wcześniej moje gospodarstwo było typowym gospodarstwem wielokierunkowym, zajmującym się produkcją mleka, wołowiny oraz niewielkiej ilości trzody chlewnej.

Ryszard Kacprzak z rodziną

Łukasz Błądek: - Jakie nowe technologie wdrożył Pan w ciągu ostatnich lat?

Ryszard Kacprzak: - Zakupiłem nowoczesne, precyzyjne i wydajne maszyny uprawowe. W roku wybudowałem nowoczesną chlewnię na około 400 sztuk loch. Obiekt jest wyposażony w komputerowy system sterujący wentylacją, ogrzewaniem i chłodzeniem oraz system dawkowania pasz. Zwierzęta utrzymywane są na rusztach całkowicie wykonanych z plastiku i betonu. Takie rozwiązanie ułatwia prowadzenie obiektu i utrzymanie czystości.

Łukasz Błądek: - Czy jakieś nowości wprowadził Pan w ostatnich latach?

Ryszard Kacprzak: - Aby poprawić strukturę gleby i wyeliminować rozwój chorób grzybowych, uprawiamy poplony ścierniskowe, a od dwóch lat do produkcji wprowadziliśmy rzepak jako znakomity element płodozmianu w uprawie zbóż.

Łukasz Błądek: - Jakie wyniki produkcyjne Pan uzyskuje?

Ryszard Kacprzak: - W zależności od warunków pogodowych uzyskujemy średnio około 6-9 t/ha zbóż i około 4 t/ha rzepaku ozimego. Jest to możliwe dzięki stosowaniu nawożenia organicznego (obornik, gnojowica) z uzupełnieniem nawozami mineralnymi. Pragnę podkreślić, że bardzo znaczącą rolę w plonowaniu roślin ma wapnowanie gleb, które wykonujemy zgodnie z wynikami analiz.

Od maciory uzyskujemy 12 sztuk prosiąt odsadzonych w jednym miocie, a często nawet więcej. W cyklu rocznym uzyskujemy 2,4 miotu, czyli około 29 prosiąt odsadzonych od jednej lochy rocznie. W przypadku tuczników, w skali roku, tuczymy cztery rzuty po 700 sztuk.

Łukasz Błądek: - Czy problem z ASF spędza Panu sen z powiek?

Ryszard Kacprzak: - Wydaje mi się, że jesteśmy odpowiednio zabezpieczeni. Od przewoźników zwierząt wymagamy dezynfekcji samochodów, którymi są przewożone. Zanim samochód wjedzie na teren gospodarstwa, sami wykonujemy dodatkową dezynfekcję kół i rampy. Po każdej grupie technologicznej następuje mycie pomieszczeń. Dodatkowo obiekty, w których przebywają zwierzęta, są szczelnie zamknięte - dostęp do nich mamy wyłącznie my. Osobom spoza gospodarstwa nie wolno przebywać wewnątrz chlewni.

Łukasz Błądek: - Czy występowanie ASF w Polsce wpłynęło na wielkość produkcji?

Ryszard Kacprzyk: - W moim przypadku nie wpłynęło niekorzystnie na produkcję, gdyż znajdujemy się poza strefą objętą restrykcjami.

Łukasz Błądek: - Czy ma Pan czas na inną działalność?

Ryszard Kacprzyk: - Ogrom pracy, jaki jest w naszym gospodarstwie, nie ogranicza mnie w pełnieniu różnych funkcji społecznych. Przez cztery kadencje byłem radnym w Radzie Gminy Teresin. Drugą kadencję zasiadam jako radny w Radzie Powiatu Sochaczewskiego.

Łukasz Błądek: - Rozumiem, że jest już następca w gospodarstwie?

Ryszard Kacprzyk: - Jako rolnik podkreślam, że nasze gospodarstwo jest rodzinne i jego rozwój - do stanu w jakim teraz się znajduje - nie byłby możliwy bez wsparcia, pomocy i ciężkiej pracy całej rodziny. Choć na stałe zatrudniamy dwóch pracowników, to większość prac wykonuję wraz z synami, którzy będą kontynuować prowadzenie i rozwój gospodarstwa w przyszłości.

Łukasz Błądek: - Jak udało się Panu to wszystko osiągnąć?

Ryszard Kacprzyk: - Wszystko, co osiągnąłem dotychczas, to pasja i upór w dążeniu do celu. Zaangażowanie, dobre relacje, współpraca z rodziną - to nasz wspólny efekt oraz Błogosławieństwo Boże. Zgoda i wzajemne zrozumienie w rodzinie pozwala być człowiekiem jeszcze bardziej twórczym.

Łukasz Błądek: - Dziękuję Panu za rozmowę i życzę dalszych sukcesów w pracy zawodowej i życiu rodzinnym. ■

Współpracując łatwiej dojść do innowacji

Nowe działanie „Współpraca" w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 będzie wspierało tworzenie grup operacyjnych na rzecz innowacji EPI, czyli Europejskie Partnerstwo Innowacji na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa. Inaczej ujmując, grupy te mają ułatwić opracowanie nowych rozwiązań (innowacji) i wdrożyć je do praktyki.

Jednak nowe produkty, lub znacznie udoskonalone, mogą być tylko te, które są objęte załącznikiem nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W ramach tego działania można będzie również sfinansować opracowanie i wdrożenie nowych lub znacznie udoskonalonych praktyk, procesów technologii, metod organizacji lub marketingu dotyczących produkcji, przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów objętych ww. załącznikiem (Dz. Urz. WE C 235 Z 24.12.2002).

Efektem współpracy podmiotów powinny być nowe, innowacyjne rozwiązania problemów, określonych przez zainteresowane strony.

Kto może skorzystać z tych funduszy?

Na pewno beneficjentem tego działania nie może być osoba indywidualna, ani żaden podmiot występujący indywidualnie. **Beneficjentem może być tylko i wyłącznie:**

- grupa operacyjna utworzona na rzecz innowacji, w której skład wchodzą co najmniej dwa różne podmioty, należące do różnych kategorii:
  - rolnicy,
  - właściciele lasów,
  - jednostki naukowe oraz uczelnie (w rozumieniu określonych ustaw),
  - przedsiębiorcy,
  - podmioty świadczące usługi doradcze;
- grupa działa w celu opracowania i wdrożenia innowacji w ww. zakresie,
- ma nadany numer identyfikacji w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, numer rejestracyjny w centralnym rejestrze przedsiębiorców ARR i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz.U.2016 r. poz. 401);
- posiada zdolność prawną, a w przypadku, gdy nie posiada zdolności prawnej, działa na podstawie zawartej umowy spółki cywilnej lub innej, na podstawie której zamierzają realizować operację i wspólnie ubiegać się o przyznanie pomocy (umowa konsorcjum), i są reprezentowane w tym zakresie przez jednego z nich.

Co jest nowością?

Podkreślam, że jest to nowe działanie PROW i nowa forma beneficjenta, dlatego też, zwracam Państwa uwagę na załączniki do wniosku o przyznanie pomocy, które są nowością:

- kopia statutu, umowy lub innego dokumentu stanowiącego podstawę utworzenia grupy operacyjnej w przypadku, gdy o pomoc ubiega się grupa operacyjna posiadająca zdolność prawną;
- kopia dokumentu określającego co najmniej:
  - nazwę i skład grupy operacyjnej,
  - formę organizacyjną grupy operacyjnej,
  - cel utworzenia i zakres jej działania grupy operacyjnej,
  - sposób podziału zadań, zaplanowanych w ramach realizacji operacji, między podmioty wchodzące w skład tej grupy oraz zasady ponoszenia odpowiedzialności z tytułu realizacji zadań,
  - sposób podejmowania decyzji wewnątrz grupy,
  - zasady podziału praw nabytych w trakcie realizacji operacji i do dnia upływu 5 lat od dnia otrzymania płatności końcowej między podmioty wchodzące w skład grupy operacyjnej,
  - zasady reprezentowania podmiotów wchodzących w skład tej grupy - jeżeli grupa operacyjna nie posiada zdolności prawnej.

5 stycznia br. weszło w życie rozporządzenie ministra rolnictwa z 23 grudnia 2016 r.

Tekst rozporządzenia: http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2017/25/1

Zasady i wielkość udzielanej pomocy

Pomoc udzielana jest według kolejności ustalonej przez Agencję, przy zastosowaniu kryteriów wyboru, czyli to **suma uzyskanych punktów decyduje o kolejności na liście**.

Kryteria wyboru to: skład grupy operacyjnej, zakres operacji, czas realizacji operacji, wnioskowana kwota pomocy, uzasadnienie potrzeby realizacji, potencjał rynkowy rezultatu, przedmiot operacji, opracowanie przedmiotu operacji z wykorzystaniem dostępnych wyników badań i rezultaty operacji.

Działanie do wdrożenia i realizacji przydzielono Agencji Rynku Rolnego. **Planowany termin naboru wniosków w działaniu „Współpraca" to I kwartał 2017 r. Kwota łączna do wykorzystania - 13,5 mld euro środków unijnych i krajowych.**

Pomoc (do 12 milionów na 1 beneficjenta) ma formę refundacji części kosztów kwalifikowanych operacji i wynosi:

- 100% kwoty wydatków związanych z kosztami ogólnymi i bieżącymi funkcjonowania grupy operacyjnej,
- 90% kosztów badań,
- 50% pozostałych kosztów kwalifikowanych operacji. ■

Urszula Milczarek
MODR Warszawa

Źródło:
Na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Współpraca" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Dopłaty do materiału siewnego

Zmiany wprowadzono od roku 2016. A więc obowiązują obecnie i będą obowiązywały w tym roku. Poniżej opisujemy warunki jakie należy spełnić, aby otrzymać dofinasowanie:

a) termin składania wniosków to 15 stycznia - 25 czerwca, a ponieważ będzie to niedziela wnioski będą przyjmowane do 26 czerwca 2017 roku. W powyższym terminie będzie można ubiegać się o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany **zakupionego i wysianego (wysadzonego) w okresie od 15 lipca 2016 r. do 15 czerwca 2017 r.:**

- zbóż ozimych,
- zbóż jarych,
- roślin strączkowych,
- ziemniaka,
- mieszanek zbożowych i pastewnych (sporządzonych z gatunków roślin objętych systemem dopłat, z wyłączeniem ziemniaka).

b) **wysokość stawek** będzie ogłoszona rozporządzeniem Rady Ministrów po zakończeniu przyjmowania wniosków, w terminie do 30 września 2017 r. W budżecie środki finansowe na ten cel zarezerwowane są na poziomie minionego roku, więc stawki będą zależały od powierzchni oraz gatunków upraw objętych dopłatą i zadeklarowanych we wnioskach złożonych do Oddziałów Terenowych Agencji Rynku Rolnego.

c) **decyzje będą wydawane** w terminie 60 dni od wejścia w życie przepisów w/w rozporządzenia. W związku z tym, rolnik może spodziewać się dopłaty do materiału siewnego pod koniec roku, w którym był złożony wniosek.

d) **obowiązuje NOWY WZÓR WNIOSKU** wraz z załącznikami - do pobrania ze strony internetowej ARR.

e) **istotna zmiana dotyczy mieszanek zbożowych** - dopłatą mogą być objęte jedynie mieszanki zbożowe i pastewne, w skład których wchodzą nasiona posiadające kategorię elitarny lub kwalifikowany. W konsekwencji, jeżeli mieszanka w swoim składzie będzie zawierała nasiona kwalifikowane i nasiona niekwalifikowane, to żaden ze składników tej mieszanki nie będzie mógł być objęty dopłatą.

Jakie są wymogi?

Do każdego wniosku należy dołączyć dowód zakupu nasion (sadzeniaków), np fakturę.

Ubiegający się o dopłatę powinien posiadać, działki rolne, na których uprawiane są gatunki roślin objęte dopłatami o łącznej powierzchni nie mniejszej niż jeden hektar, natomiast powierzchnia działki rolnej obsianej materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany nie może być mniejsza niż 0,10 ha.

Aby wnioskodawca mógł otrzymać wsparcie powinien spełnić również inne wymogi, które w danym roku określone są w dokumentach aplikacyjnych.

Kompletny i terminowo przygotowany wniosek wraz z dokumentami potwierdzającymi zakup materiału siewnego powinien być złożony **po faktycznym zużyciu do siewu lub sadzenia kwalifikowanego materiału siewnego.**

Minimalna ilość materiału siewnego

Wymagana minimalna ilość materiału siewnego, jaka powinna być użyta do obsiania lub obsadzenia 1 ha powierzchni gruntów ornych, wynosi:

- pszenica zwyczajna - 150 kg
- pszenica mieszańcowa - 70 kg lub 1,7 jednostki siewnej
- pszenica twarda - 150 kg
- żyto populacyjne - 90 kg albo 2 j.s.
- żyto mieszańcowe - 60 kg lub 1,7 jednostki siewnej
- żyto syntetyczne - 80 kg
- jęczmień populacyjny - 130 kg
- jęczmień mieszańcowy - 90 kg lub 2 jednostki siewne
- pszenżyto - 150 kg
- owies zwyczajny - 150 kg
- owies nagi - 120 kg
- owies szorstki - 80 kg
- łubin (żółty, wąskolistny lub biały) - 150 kg
- groch siewny - 200 kg
- bobik - 270 kg
- wyka siewna - 80 kg
- soja - 120 kg
- ziemniak - 2000 kg
- mieszanki zbożowe lub pastewne sporządzone z materiału siewnego wymienionych gatunków - 140 kg

Kompletny i terminowo przygotowany wniosek wraz z dokumentami potwierdzającymi zakup materiału siewnego powinien być złożony po faktycznym zużyciu do siewu lub sadzenia kwalifikowanego materiału siewnego.

Dopłaty nadal mają charakter pomocy de minimis w rolnictwie.

Wysokość udzielonej pomocy bez względu na jej formę, cel i źródło finansowania (ARR, ARiMR, ANR, Urzędy Gmin czy inne instytucje) dla jednego producenta rolnego, w ciągu kolejnych 3 lat nie może przekroczyć 15 000 EURO.

Aktualne i szczegółowe informacje dotyczące dopłat zamieszczane są na stronie internetowej Agencji Rynku Rolnego w zakładce Materiał siewny. Informacji w przedmiotowej sprawie udzielają również doradcy Mazowieckiego Ośrodka Rolniczego. ■

Urszula Głażewska
MODR Oddział Ostrołęka

Źródło:
1. www.arr.gov.pl
2. www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/biuletyn.xsp?documentId=8F6A03F24E8811E9C1258058004443B1

Wsparcie dla rozwoju lokalnego PROW 2014-2020

Mieszkańcy lokalnych społeczności nadal mogą uczestniczyć w kreowaniu rozwoju swoich miejscowości. Dzięki wsparciu ze środków Unii Europejskiej oraz wkładu krajowego można realizować projekty o różnych zakresach tematycznych. Realizację tych projektów koordynują Lokalne Grupy Działania.

Wsparcie dla rozwoju lokalnego, kierowanego przez społeczność w ramach PROW 2014-2020, jest kontynuacją wsparcia realizowanego przez Lokalne Grupy Działania (LGD) w ramach wcześniejszych perspektyw finansowych, realizowanych w ramach SPO (Sektorowego Programu Operacyjnego) w latach 2004-2006, następnie w ramach osi 4 PROW w latach 2007-2013, jako działanie LEADER.

Obecnie, w ramach nowego PROW na lata 2014-2020, realizowane jest działanie oznaczone jako **M19 - Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER** (skrót RLKS oznacza rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Skierowane jest ono do mieszkańców wsi, gdyż LEADER może być realizowany na obszarach wiejskich, przez które (inaczej niż jest to określone we wspólnych definicjach dla niniejszego programu) rozumieć należy obszar całego kraju, z wyłączeniem obszaru miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 20 000.

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność jest realizowany przez działanie LEADER, określone w ustawie z 20.02.2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Rozwój poprzez Lokalne Grupy Działania

Warunkiem skorzystania z tego działania jest istnienie na obszarze zamieszkania tzw. Lokalnej Grupy Działania (LGD) działającej w formie Stowarzyszenia, która została wybrana w drodze konkursu do realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) dla obszaru na którym działa. Lokalne strategie rozwoju to dokumenty, które powstały przy udziale lokalnej społeczności.

W kwietniu ub.r. nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu na wybór Lokalnych Grup Działania. Wybrane przez zarządy województw LSR będą realizować swoje projekty w latach 2014-2020, ale łączny okres ich realizacji może trwać do końca roku 2022. Nie wszystkie LGD uczestniczące w konkursie zostały wybrane, w związku z tym chcąc realizować projekt należy sprawdzić czy na obszarze naszego zamieszkania istnieje LGD wybrane do realizacji swojej strategii.

To LGD określiły w LSR które z działań (zakresy operacji objęte wsparciem) określonych ww. rozporządzeniu będą realizowały.

Na co pieniądze?

Lokalna Strategia Rozwoju określa działania jakie Lokalna Grupa Działania będzie realizować. Wybór działań (projektów) określonych do realizacji musi być zgodny z LSR, i wynikać z rozporządzenia MRiRW z dnia 24.09.2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objętego PROW na lata 2014-2020" (Dz.U.2015.1570 z dnia 2015.10.09).

To LGD określiły w LSR które z działań (zakresy operacji objęte wsparciem) określonych ww. rozporządzeniu będą realizowały.

Rodzaje operacji przewidziane do realizacji różnią się w każdej LGD. Wspólną wytyczną, wynikającą z PROW 2014-2020, jest **przeznaczenie co najmniej 50% posiadanego budżetu na rozwój przedsiębiorczości**. Rozwój przedsiębiorczości rozumiany jest jako zakładanie nowych działalności oraz rozwijanie już istniejących firm określanych jako małe lub średnie przedsiębiorstwa.

Nowym rozwiązaniem jest możliwość realizacji przez LGD tzw. „**projektów grantowych**", gdzie grantobiorcami mogą być różne grupy społeczne, w tym stowarzyszenia, grupy nieformalne oraz jednostki samorządu terytorialnego (w ograniczonym zakresie). To na poziomie LGD będzie realizowane rozpatrywanie projektów oraz zawieranie umów o przyznanie pomocy na ich realizację. Wybór formy finansowania zostanie określony przez daną LGD - będzie nią refundacja lub premia.

Ruszył nabór wniosków

Od września 2016 r. LGD rozpoczęły pierwsze nabory wniosków. Wsparcie udzielane będzie do momentu wyczerpania się limitu środków (budżetu LGD), przeznaczonego na poszczególne zakresy tematyczne ogłaszanych projektów. Finanse, jakimi dysponują LGD na ogłaszane konkursy, nie są zbyt duże w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez społeczności lokalne. **Wsparcie będą uzyskiwały projekty spełniające w najwyższym stopniu lokalne kryteria wyboru, określone przez LGD w swoich lokalnych strategiach wyboru.**

Aby pozyskać wiedzę z możliwości wspierania danego typu projektów, należy zapoznać się z daną LSR opracowaną dla obszaru, w którym zamieszkujemy lub planujemy realizować projekt. Wszystkie istniejące LGD prowadzą własne strony internetowe, na których zamieszczają swoje LSR oraz informacje związane z prowadzonymi działaniami, ogłaszanymi konkursami oraz dokumentacje aplikacyjne. Każda lokalna grupa działania prowadzi również biuro, w którym można skorzystać z fachowej porady. ■

Grzegorz Nadratowski
MODR Oddział Ostrołęka

NIEZNAJOMOŚĆ PRAWA NIE ZWALNIA OD ODPOWIEDZIALNOŚCI

Prezentujemy Państwu bieżący przegląd aktów prawnych, które odnoszą się do mieszkańców wsi. Liczymy, że zainteresowane osoby dotrą do pełnych tekstów, które są dostępne w bibliotekach niektórych Oddziałów MODR, Urzędach Gmin oraz w Internecie www.infor.pl/dzienniki_ustaw.

Jednolity tekst ustawy o odpadach, zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 7 listopada 2016 roku (Dz. U. 09.12.2016 r., poz. 1987).

Zmiana ustawy o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego, została dokonana w Ustawie z 21 października 2016 roku (Dz. U. z 15.12.2016 r., poz. 2037). *Zmiany dotyczą między innymi: płatności związanej do bydła i krów, która będzie przyznawana maksymalnie do 20 sztuk. Płatność związana do powierzchni upraw roślin strączkowych na ziarno będzie przyznawana rolnikowi do powierzchni upraw gatunków określonych w rozporządzeniu, jeżeli dokona zbioru ziarna, a płatność związana do powierzchni upraw roślin pastewnych do powierzchni upraw roślin pastewnych gatunków określonych w rozporządzeniu, nie większej niż 75 ha, jeżeli rośliny te nie będą wprowadzone do gleby jako zielony nawóz.*

Jednolity tekst ustawy o ochronie roślin został opublikowany w Obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 9 grudnia 2016 roku (Dz. U. z 16.12.2016 r., poz. 2041).

Jednolity tekst ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 14 listopada 2016 roku (Dz. U. z 16.12.2016 r., poz. 2052).

Zakazy i nakazy związane z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków wywołanej wirusem grypy A podtypu H5 i H7, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, określa Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 grudnia 2016 roku (Dz.U. z 20.12.2016 r., poz. 2091).

Szacunkowe normy dochodu z działów specjalnych produkcji rolnej obowiązujące w 2017 roku, określa Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 7 grudnia 2016 roku (Dz. U. z 19.12.2016r., poz. 2058) i są w następującej wysokości:

L.p.	Rodzaje upraw i produkcji	Jednostka powierzchni upraw lub rodzajów produkcji	Norma szacunkowa dochodu rocznego	
			zł	gr
1.	Uprawy w szklarniach ogrzewanych powyżej 25 m²:			
	rośliny ozdobne	1 m²	11	39
	pozostałe	1m²	4	24
2.	Uprawy w szklarniach nieogrzewanych powyżej 25m²	1 m²	2	60
3.	Uprawy w tunelach foliowych ogrzewanych powyżej 50 m²:			
	rośliny ozdobne	1m²	8	49
	pozostałe	1m²	5	21
4.	Uprawy grzybów i ich grzybni - powyżej 25 m² powierzchni	1m²	4	89
5.	Drób rzeźny - powyżej 100 szt:			
	a) kurczęta	1 sztuka		15
	b) gęsi	1 sztuka	1	27
	c) kaczki	1 sztuka		34
	d) indyki	1 sztuka		83
6.	Drób nieśny powyżej 80 szt:			
	a.kury nieśne (w stadzie reprodukcyjnym)	1 sztuka	3	24
	b.kury mięsne (w stadzie reprodukcyjnym)	1 sztuka	2	71
	c.gęsi (w stadzie reprodukcyjnym)	1 sztuka	1	78
	d.kaczki (w stadzie reprodukcyjnym)	1 sztuka	3	33
	e.indyki (w stadzie reprodukcyjnym)	1 sztuka	14	19
	f.kury (produkcja jaj konsumpcyjnych)	1 sztuka	2	38
7.	Wylęgarnie drobiu:			
	kurczęta	1 sztuka		01
	gęsi	1 sztuka		08
	kaczki	1 sztuka		02
	indyki	1 sztuka		08

8.	Zwierzęta futerkowe:			
	lisy i jenoty	od 1 samicy stada podstawowego	44	93
	norki	powyżej 2 szt. samic stada podstawowego	19	75
	tchórze	powyżej 2 szt. samic stada podstawowego	15	29
	szynszyle	powyżej 2 szt. samic stada podstawowego	23	35
	nutrie powyżej 50 sztuk samic stada podstawowego	od 1 samicy stada podstawowego	5	38
	króliki powyżej 50 sztuk samic stada podstawowego	od 1 samicy stada podstawowego	5	38
9.	Zwierzęta laboratoryjne:			
	szczury białe	1 sztuka		14
	myszy białe	1 sztuka		02
10.	Jedwabniki - produkcja kokonów	1 dm^3		33
11.	Pasieki powyżej 80 rodzin	1 rodzina	3	26
12.	Uprawy roślin in vitro - powierzchnia półek	1m^2	195	50
13.	Hodowla entomofagów - powierzchnia uprawy roślin żywicielskich	1m^2	162	90
14.	Hodowla dżdżownic - powierzchnia łoża hodowlanego	1m^2	81	46
15.	Hodowla i chów innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym:			
	krowy powyżej 5 sztuk	1 sztuka	25	79
	cielęta powyżej 10 sztuk	1 sztuka	68	44
	bydło rzeźne powyżej 10 sztuk (z wyjątkiem opasów)	1 sztuka	35	81
	tuczniki powyżej 50 sztuk	1 sztuka	40	74
	prosięta i warchlaki powyżej 50 sztuk	1 sztuka	16	29
	chów i hodowla owiec powyżej 10 sztuk	od 1 matki	6	53
	tucz owiec powyżej 15 szt	1 sztuka	9	77
	konie rzeźne	1 sztuka	488	72
	konie hodowlane	1 sztuka stada podstawowego	390	98
	hodowla ryb akwariowych powyżej 700 dm^3 objętości akwarium, obliczonej według wewnętrznych długości krawędzi	1 dm^3	1	47
	hodowla psów rasowych	1 sztuka stada podstawowego	44	00
	hodowla kotów rasowych	1 sztuka stada podstawowego	16	29

Jednolity tekst ustawy o ochronie przyrody zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 14 grudnia 2016 roku (Dz.U. z 23.12.2016 r., poz.2134).

Sposób wykonywania nadzoru w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt, współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz podmiotów prowadzących rejestry koniowatych, a także dokonywania zmian w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych, rejestrach koniowatych i centralnej bazie danych - reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 grudnia 2016 roku (Dz.U. z 23.12.2016 r., poz. 2136).

Minimalne wymagania, jakie powinien spełnić ośrodek, oraz minimalne wymagania w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku - podaje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 14 grudnia 2016 roku (Dz.U. z 23.12.2016 r., poz. 2139).

Zmiana rozporządzenia w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności, oraz procentowej wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom, została dokonana w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 20 grudnia 2016 roku (Dz.U. z 23.12.2016 r., poz. 2144).

Jednolity tekst ustawy o gospodarce nieruchomościami zawiera Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 14 grudnia 2016 roku (Dz. U. z 23.12.2016 r., poz. 2147)

Zmiana rozporządzenia w sprawie rekompensat za nieprzerwane nieutrzymywanie świń w gospodarstwie, została zamieszczona w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9.12.2016 r. (Dz.U. z 19.12.2016 roku, poz. 2061). ■

Barbara Włodarczyk
MODR Oddział Siedlce

Płatności dla obszarów ONW

Celem działania „Płatność dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami" (ONW) jest ułatwienie rolnikom kontynuowania rolniczego użytkowania ziemi przy zachowaniu krajobrazowych walorów obszarów wiejskich. Jednocześnie działanie ułatwia utrzymanie i promowanie zrównoważonego rolnictwa.

Jest to konkretne wsparcie finansowe dla rolników prowadzących działalność rolniczą na terenach ONW, które zostały określone w załączniku do rozporządzenia MRiRW z dnia 11 marca 2009 (Dz.U. Nr 40, poz. 329, z późn. zm.). Wyróżniono w nim trzy typu terenu: górski, nizinny i specyficzny.

Kto otrzyma pieniądze?

Płatność ONW przysługuje rolnikowi aktywnemu zawodowo, jeżeli:

- posiada gospodarstwo rolne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- łączna powierzchnia UR na obszarach ONW, na których prowadzi działalność rolniczą, wynosi co najmniej 1 ha w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności,
- posiada numer identyfikacyjny producenta.

Jest to płatność ryczałtowa, jednoroczna, przyznawana do UR położonych na obszarach ONW, wypłacona do maksymalnie 75 ha, posiadanych w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek. W przypadku rolnika, realizującego w roku 2014 5-letnie zobowiązanie z tytułu otrzymania płatności ONW w ramach działania objętego PROW 2007-2014, płatność przysługuje do powierzchni nie większej niż 300 ha.

Należy pamiętać, że w przypadku, gdy UR zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności ONW są we współposiadaniu, wsparcie przysługuje temu współposiadaczowi, na którego pozostali wyrazili pisemną zgodę. Przepis ten nie dotyczy współmałżonków.

Jakie są stawki z 1 ha?

Płatność ONW w danym roku to **iloczyn stawki płatności na 1 ha UR i deklarowanej powierzchni**, która nie może być większa niż maksymalny kwalifikowany obszar. Stawki płatności na 1 ha UR dla poszczególnych typów obszaru ONW to:

- 179 zł na 1 ha - typ nizinny strefa nizinna I;
- 264 zł na 1 ha - typ nizinny strefa nizinna II;
- 264 zł na 1 ha - typ ze specyficznymi utrudnieniami;
- 450 zł na 1 ha - typ górski.

Płatność ONW podlega degresywności na poziomie gospodarstwa, jest przyznawana w zależności od powierzchni na obszarach ONW, w gospodarstwie:

- do 25 ha – 100% stawki podstawowej;
- 25,01 – 50 ha – 50% stawki podstawowej;
- 50,01 -75 ha – 25% stawki podstawowej.

W przypadku rolników kontynuujących 5–letnie zobowiązanie (PROW 2007-2014) jest ona przyznawana w wysokości:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię do 50 ha,
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnie 50,01 – 100 ha,
- 25% stawki podstawowej – za powierzchnię 100,01 ha - 300 ha.

Płatność ONW wypłacana jest do 30 czerwca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności.

Kiedy złożyć wniosek?

Wniosek wraz z załącznikami graficznymi, które udostępnia ARiMR składa się do kierownika BP ARiMR, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę rolnika, w tym samym terminie co wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich.

W przypadku, gdy do 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o płatność ONW, nastąpi np. sprzedaż czy wydzierżawienie UR, do których przysługuje to wsparcie, wówczas płatność należy się nowemu posiadaczowi tych gruntów. Pod warunkiem, że **do 30 czerwca** złoży stosowny wniosek, wraz z umową na podstawie której przejął UR, do których przysługuje płatność ONW.

Prawa spadkobierców i następców

W przypadku śmierci rolnika w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności ONW do dnia doręczenia decyzji płatność ONW przysługuje jego spadkobiercy. Ale tylko wówczas, jeśli w terminie 7 miesięcy od dnia otwarcia spadku wstąpi do toczącego się postępowania składając stosowny wniosek do BP ARiMR.

Jeśli śmierć rolnika nastąpiła po doręczeniu decyzji, to takie same prawa ma spadkobierca, jakie miałby rolnik - spadkodawca. A w przypadku, gdy płatność nie została jeszcze przekazana na rachunek rolnika, jego spadkobierca składa wniosek o wypłatę przyznanej płatności ONW załączając stosowane dokumenty - nie później niż przed upływem 6 m-cy od dnia doręczenia decyzji rolnikowi.

Jeśli z załączonych do wniosku dokumentów wynika, że do nabycia spadku uprawnionych jest więcej osób niż jedna, wówczas do wniosku należy dołączyć oświadczenie o wyrażeniu zgody na ubieganie się o płatność spadkobiercy składającego wniosek.

W przypadku innego zdarzenia niż śmierć, w okresie od dnia złożenia wniosku do dnia doręczenia decyzji, w wyniku którego zaistnieje następstwo prawne, płatność przysługuje następcy. Aby wstąpić do toczącego się postępowania, musi on w terminie 3 m-cy od dnia wystąpienia zdarzenia złożyć stosowny wniosek wraz z załącznikami dokumentującymi zdarzenie prawne. Jeśli takie zdarzenie miałoby miejsce po doręczeniu decyzji, wówczas takie same prawa przysługują następcy prawnemu co przysługiwałyby rolnikowi, który złożył wniosek o płatność ONW.

W sytuacji, gdy płatność nie została przekazana na rachunek rolnika, jego następca prawny składa wniosek o wypłatę przyznanej płatności ONW do BP ARiMR załączając stosowane dokumenty w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia decyzji rolnikowi.

Kiedy trzeba zwrócić otrzymane pieniądze?

Na szczególną uwagę zasługuje zapis, że jeśli rolnik, który kontynuuje 5-letnie zobowiązanie (PROW 2007-2014) przestanie użytkować grunty, do których została mu przyznana płatność ONW, **będzie zwracać płatność z powierzchni, której już nie użytkuje, za cały miniony okres jej pobierania**. Chyba, że grunty te będą użytkowane przez innego rolnika, który złoży oświadczenie do kierownika BP ARiMR o kontynuowaniu tego zobowiązania.

Obecnie dla rolników, tych którzy zakończyli realizację 5-letniego zobowiązania ONW, bądź ubiegających się o przyzna-

Bezpłatna pomoc prawna dla mieszkańców powiatu

Okręgowa Rada Adwokacka i powiat płocki zawarły porozumienie w sprawie zorganizowania punktów nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2017.

Mieszkańcy powiatu będą mogli za darmo poradzić się adwokata lub radcy prawnego. Dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej gwarantuje stosowna ustawa. **Uwaga! Mieszkańcy w całym kraju mają możliwość skorzystania z takich porad od stycznia 2016 r.**

Od 1 stycznia 2017 r. zostały uruchomione cztery nowe punkty, które będą mieściły się w:

1. Starostwie Powiatowym w Płocku pomoc udzielana od poniedziałku do piątku, w godzinach 9.00-13.00, radcy prawni będą przyjmowali w poniedziałki, środy i piątki, adwokaci we wtorki czwartki
2. W Zespole Szkół w Wyszogrodzie (wtorek i piątek, godz. 9.00-13.00), w Urzędzie Gminy w Brudzeniu Dużym (środa, 10.00-14.00) i w Urzędzie Gminy w Nowym Duninowie (poniedziałek i czwartek, 8.00-12.00); radcy prawni będą czekali na chętnych we wtorki i czwartki, adwokaci w poniedziałki, środy, i piątki.
3. W Szkole Podstawowej we Włókach, gm. Bulkowo (poniedziałek i wtorek, 9.00-13.00), w budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Małej Wsi (środa i piątek 9.00-13.00) oraz w Urzędzie Gminy w Bielsku (czwartek, 9.00-13.00)
4. W Urzędzie Miasta i Gminy Gąbin (poniedziałek, 8.00-12.00 oraz środa 14.00-18.00), w budynku Miejsko- Gminnej Biblioteki w Drobinie (wtorek, 9.00-13.00), w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupnie (czwartek14.00-18.00) i w Hali Sportowej w Łącku (piątek, 9.00-13.00).

Warto pamiętać, że nieodpłatna pomoc prawna przysługuje osobom, które:

- nie ukończyły 26 roku życia,
- skończyły 65 lat,
- są uprawnione do pomocy społecznej,
- posiadają Kartę Dużej Rodziny,
- mają status kombatanta bądź weterana,
- są zagrożone lub poszkodowane katastrofą naturalna, klęską żywiołową lub awarią techniczną. ■

Marta Michalak
MODR Oddział Płock

W kilku słowach o Uniwersytecie Ludowym w Grzybowie…

Na Mazowszu, w Grzybowie - wiejskiej gminie Słubice, w powiecie płockim - około 90 km na północny zachód od Warszawy, działa Ekologiczny Uniwersytet Ludowy. Założycielem Uniwersytetu Ludowego - Innowacyjnej Szkoły Rolnictwa Ekologicznego jest Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne ZIARNO w Grzybowie. W świeżo zakończonym gmachu Uniwersytetu znajdą się pomieszczenia dydaktyczne, warsztatowe i mały internat.

Uniwersytet powstał przy pomocy finansowej duńskiej **Fundacji Velux**, która przekazała także środki na pokrycie kosztów dwóch dwuletnich kursów rolnictwa ekologicznego. Wykorzystywane są również fundusze z dotacji z programu Unii Europejskiej **Erasmus+**. Partnerami projektu są ponadto: niemiecki **Uniwersytet Zrównoważonego Rozwoju w Eberswalde**, duński **Uniwersytet Ludowy w Brenderup**, bułgarski **Uniwersytet Rolniczy w Płowdiw**, **Szwajcarska Szkoła Rolnictwa Biodynamicznego** oraz **Kaszubski Uniwersytet Ludowy** i **Starostwo Powiatowe w Płocku**.

Podstawowe założenia Uniwersytetu Ludowego to:

- uczenie się przez praktykę,
- znaczenie żywego słowa w przekazie wiedzy i doświadczenia,
- budzenie w uczniach motywacji do rozwoju, odwagi poszukiwania i odkrywania swoich talentów i powołania,
- partnerstwo nauczycieli i uczniów,
- holistyczny charakter edukacji (łączenie różnych obszarów wiedzy i doświadczenia).

Więcej informacji na temat funkcjonowania Uniwersytetu Ludowego znajdziecie Państwo w jednym z kolejnych numerów naszego czasopisma. ■

Marta Michalak
MODR Oddział Płock

nie tej płatności po raz pierwszy, płatność ONW łączy się ze zobowiązaniem jednorocznym. **Należy pamiętać, że korzystając z tego wsparcia w gospodarstwie muszą być przestrzegane wymogi i normy przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności.** ■

Anna Orlik
MODR Oddział Płock

Źródło: Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. 2015 Poz. 364 tom 1)

Innowacyjność we francuskim *Leaderze*

Kolebką programu *Leader* jest Francja, gdzie wdrożono go w roku 1991. Nazwa *Leader* jest skrótem francuskiej nazwy programu Liaison Entre Actions de Development de l'Economie Rurale, która oznacza związki między działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego wsi. Francuzi zabiegają o wieloaspektowy rozwój wsi jako nie tylko miejsca produkcji rolnej, ale i innych gałęzi gospodarki. Podobnie jak my, chcą aby wieś była dobrym miejscem do życia i zachowała bogactwo przyrodnicze i kulturowe na obszarach LGD. Dbają też o szerokie zaangażowanie mieszkańców w rozwój ich „małych ojczyzn".

We Francji obowiązuje zdecentralizowane zarządzanie ***Leaderem***. Zarządzający PROW na poziomie kraju nie zarządzają tym programem. Tamtejsze ministerstwo rolnictwa zbiera informacje o lokalnych grupach działania, wspomaga je, organizuje dla nich szkolenia, ale nie zarządza inicjatywą ***LEADER***. Odbywa się to na poziomie regionów.

We Francji są trzy główne podmioty realizujące tę inicjatywę:

- Rada regionalna - organ zarządzający funduszami;
- Agencja Płatnicza (ASP), pośrednicząca w zwracaniu płatności z funduszu Leadera i odpowiedzialna za przeprowadzanie inspekcji;
- Lokalna Grupa Działania (GAL) wyposażona w Komitet Programowy odpowiednik naszej Rady.

Innowacyjność, ale w rozwiązywaniu problemów

Tak jak u nas, każda z lokalnych grup działania (LGD) ma swoje priorytety. Na przykład główne działania w Lokalnej Strategii Rozwoju w LGD Pays de Langres w Szampanii w nowej perspektywie to:

- dziedzictwo kulturowe – wykorzystanie walorów obszaru, aktywizacja lokalna,
- terytorialny rozwój gospodarczy i zatrzymanie odpływu mieszkańców,
- rozwój usług i wykorzystanie zasobów ludzkich,
- współpraca między młodzieżą i deputowanymi.

Nie wystarczy, aby wniosek o przyznanie pomocy był zgodny z tymi priorytetami. **Projekt musi być innowacyjny.** Jest to podstawowe założenie tamtejszej Lokalnej Strategii Rozwoju. W LGD Pays de Langres wypracowano definicję innowacyjności i nie chodzi w niej o innowacje technologiczne, ale **nowatorskie rozwiązania problemów lokalnej społeczności**. Przede wszystkim projekt musi odpowiadać na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców. Musi być realizowany w partnerstwie, z udziałem współpracujących ze sobą podmiotów i w efekcie ma wzmacniać tożsamość mieszkańców. W tym celu powinien bazować na lokalnym dziedzictwie, wiedzy i kulturze. Ważne jest też, aby poprawiał dostępność usług, urządzeń.

Jak ocenia się projekt?

W LGD Pays de Langres **innowacja oznacza więc zapewnienie skutecznych i trwałych rozwiązań dla zidentyfikowanych problemów** (bez innowacji technologicznych). **Ma ona prowadzić do poprawy, rozwoju i postępu. Wymaga to łączenia i partnerstwa – współpraca zapewnia sukces innowacji. Ubiegający się o pomoc finansową muszą wykazać się zdolnością do tworzenia sieci, budowania relacji (poprzez korzystanie z doświadczeń innych i rozpowszechniania własnych doświadczeń).**

Projekt jest innowacyjny, jeśli spełnia trzy warunki:

- wprowadza nowe rozwiązania dla istniejących problemów,
- gwarantuje współpracę między partnerami projektu,
- tworzy sieć, buduje relacje miedzy podmiotami, korzysta z doświadczeń innych, wykracza poza dany obszar.

Praca nad projektem rozpoczyna się w biurze GAL (LGD), gdzie pracownik potencjalnemu beneficjentowi zadaje szereg pytań ze „specjalnego przewodnika", aby ustalić czy projekt spełnia warunki innowacyjności. Dopiero po tej rozmowie wniosek o przyznanie pomocy może być dopracowywany.

Jego innowacyjny charakter sprawdza jeszcze Komitet Techniczny. Jest to zespół inżynierów, wyłoniony z Komitetu Programowego (odpowiednika naszej Rady). Zespól ten przekazuje swoją ocenę pozostałym członkom Komitetu Programowego. Następnie beneficjent zapraszany jest do zaprezentowania swojego projektu przed ostateczna oceną. Członkowie Komitetu mogą zadawać pytania oraz wymienić się uwagami przed podjęciem decyzji w sprawie przyznania lub nie przyznania grantu z podejścia LEADER. Praktycznie beneficjent w ciągu 15 minut omawia swój projekt, Komitet zadaje pytania przez ok. 15 minut, a potem przez 15 minut organ ten deliberuje nad wnioskiem o przyznanie pomocy i podejmuje decyzję w głosowaniu tajnym.

Całkowity okres przygotowania i oceny projektu wynosi trzy miesiące (od spotkania z pracownikiem do ostatecznej oceny).

Podsumowanie

Bardzo ciekawym rozwiązaniem jest ocena projektu, realizowana w trzech krokach:

Krok 1: spotkanie beneficjanta z pracownikiem LGD w celu ustalenia zgodności projektu z Lokalną Strategia Rozwoju i warunkami innowacyjności,

Krok 2: Przegląd innowacyjnego charakteru projektu przez Komitet Techniczny,

Krok 3: Prezentacja projektu przez potencjalnego beneficjenta w Komitecie Programowym, który podejmuje decyzję o udzieleniu wsparcia finansowego.

Jest to inne podejście do beneficjenta niż w polskich LGD. Francuzi **wyraźnie skracają czas przygotowania i wyboru wniosku**. I co najważniejsze **nie ma u nich ogłaszania konkursów**. **Wnioski o dofinansowanie można składać przez cały okres programowania do momentu wyczerpania środków i osiągnięcia zakładanych celów.**

Dla nas nowością jest również to szersze, wieloaspektowe, rozumienie innowacyjności. Francuzi postawili na nowatorskie rozwiązania problemów lokalnej społeczności i osiąganie wartości dodanej, jaką w Leaderze jest innowacja. Takie podejście ułatwia rozwiązywanie istotnych dla społeczności lokalnych problemów, a dofinansowanie otrzymują najbardziej akceptowalne społecznie projekty. ■

Małgorzata Najechalska
MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Źródło: materiały GAL Pays de Langres pochodzące z projektu Innowacyjna Szampania zrealizowanego w ramach „Działalność KSOW PROW 2014-2020 – 2016 rok z Pomocy Technicznej"

Uprawa grochu siewnego (cz. 2)

Groch siewny zaliczany jest w Polsce do najważniejszych roślin dostarczających białka paszowego. Odgrywa też ważną rolę jako roślina jadalna. Jego nasiona zawierają ponad 20% białka ogólnego. Pełni ważną rolę w płodozmianie, jako roślina przerywająca częste następstwo zbóż po sobie.

W 2016 roku na polu doświadczalnym w Poświętnem uprawianych było 7 odmian grochu pastewnego. Najwyższe plony osiągnęły odmiany: Salamanca – 23,9 dt/ha, Model – 18,8 dt/ha, Muza – 14,8 dt/ha.

Pielęgnacja plantacji

Groch jest wrażliwy na zachwaszczenie. Rozwojowi chwastów sprzyja długi okres kiełkowania grochu oraz powolny początkowy wzrost roślin. Jedną z metod ich zwalczania jest bronowanie zasiewów przed wschodami i po wschodach, gdy rośliny grochu wytworzą 2-3 liście. Metoda ta jest jednak najczęściej niewystarczająca. Z tego względu użycie odpowiednich herbicydów daje większą gwarancję utrzymania plantacji w stanie wolnym od chwastów.

Tab. 4. Herbicydy do zwalczania chwastów dwuliściennych w grochu siewnym

Herbicydy	Nazwa substancji czynnej	Dawka na ha	Termin stosowania
Afalon Dyspersyjny 450 SC	linuron	1,0 l	Stosować zaraz po siewie
Aflex Super 450 SC	linuron	1,0 l	
Clomaz 36 SC	chlomazon	0,25 l	
Command 360 CS	chlomazon	0,25 l	
Command 480 EC	chlomazon	0,2 l	
Dongola 450 SC	linuron	1,0 l	
Harrier 295 ZC	linuron,chlomazon	1,5-2,0 l	
Kilof 480 EC	chlomazon	0,2 l	
Linurex 500 SC	linuron	0,9 l	
Linur 450 SC	linuron	1,0 l	
Nightjar C 450 SC	linuron	1,0 l	
Nuflon 450 SC	linuron	1,0-1,5 l	
Szpada 480 EC	chlomazon	0,2 l	
Zapora Liquid 455 CS	pendimetalina	2,5-3,5 l	Bezpośrednio po siewie, do 3 dni
Boxer 800 EC	prosulfokarb	3,0-4,0 l	Stosować do 5 dni po siewie
Stomp Aqua 455 CS	pendimetalina	3,5 l	Bezpośrednio po siewie (najpóźniej do 5 dni) lub powschodowo, gdy groch ma około 5 cm wysokości
Agro Bentazon 480 SL	bentazon	2,5-3,0 l	Opryskiwać, gdy rośliny są w fazie początku wąsów czepnych grochu.
Basagran 480 SL	bentazon	2,5 – 3,0 l	
Butoxone M 400 SL	MCPB	3,0-4,0 l	
Corum 502,4 SL	bentazon,imazamoks	1,25 l	
Gransol 480 SL	bentazon	2,5-3,0 l	
Realchemie Bentazon SL	bentazon	2,5-3,0 l	
Wolof A 480 SL	bentazon	2,5-3,0 l	
Wolof B 480 SL	bentazon	2,5-3,0 l	
Wolof C 480 SL	bentazon	2,5-3,0 l	

Do zwalczania chwastów jednoliściennych (także samosiewów zbóż) można stosować graminicydy: Agil 100 EC – 0,5-0,7 l/ha; Bosiak 100 EC– 0,5-0,7 l/ha; Focus Ultra 100 EC – 1,5 l/ha; Fusilade Forte 150 EC – 0,6 l/ha; Gallant Super 104 EC - 0,5 l/ha; Perenal 104 EC – 0,5-1,0 l/ha.

Zwalczanie szkodników

Do najgroźniejszych szkodników grochu należą: **oprzędziki, strąkowiec grochowy, pachówka strąkóweczka** oraz **mszyce.**

Oprzędziki - pojawiają się najwcześniej na plantacjach, bo w fazie wschodów. Należy stosować insektycydy w chwili pojawienia się chrząszczy i po zaobserwowaniu pierwszych uszkodzeń liści (wygryzione ząbkowato blaszki na brzegach). Próg szkodliwości (w okresie od wschodów do stadium 2-3 liści) wynosi 10% roślin z uszkodzeniami liści. Larwy oprzędzików żerują na brodawkach korzeniowych grochu, zubożając go w azot.

Mszyce - powodują duże szkody: rośliny nie zawiązują strąków, następuje osypywanie się kwiatostanów środkowych i górnych. Pośrednie szkody to przenoszenie wielu chorób wirusowych. Do zwalczania szkodnika należy przystąpić w okresie nalotu form uskrzydlonych i w razie potrzeby zabieg powtórzyć po 10-14 dniach. Wartość progowa – pojedyncze mszyce na 20% roślin.

Strąkowiec grochowy - szkodliwe są larwy chrząszcza uszkadzające nasiona. Należy stosować insektycydy na początku zawiązywania pierwszych strąków. Zabieg powtórzyć po 10 dniach. Próg szkodliwości: w okresie formowania strąków - 2 chrząszcze na 1 m^2.

Pachóweczka - jest motylem. Szkodliwe są gąsienice uszkadzające nasiona. Należy opryskiwać w okresie zawiązywania pierwszych strąków i zabieg powtórzyć po 10 dniach. Próg szkodliwości: w okresie formowania strąków - 1 złoże jaj na 3 roślinach.

Zbiór nasion

Zbiór wykonuje się metodą jednofazową. Do zbioru kombajnem przystępujemy, kiedy 80-90% nasion jest w pełni dojrzałych. Strąki powinny być suche, a łodygi i liście zaschnięte.

Dostosowanie kombajnu do zbioru grochu polega na zmniejszeniu obrotu bębna młócącego do 600-700 obr./min., ustawieniu prędkości obrotowej wentylatora na 700-800 obr./min., powiększeniu szczeliny roboczej do pozycji maksymalnej oraz dobraniu odpowiednich sit.

Nasiona zbierane kombajnem są z reguły zanieczyszczone częściami roślin i ziemią, co powoduje wtórne nawilgocenie. Doczyszczone do wilgotności 14-15% nadają się do przechowywania. ■

Janusz Sychowicz
MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Źródła:
1. Uprawa roślin strączkowych, T.Bieniaszewicz, E.Pliszka, K.Wiatr, WODR Olsztyn, 2004
2. www.minrol.gov.pl (wyszukiwarka i etykiety środków ochrony roślin)
3. Lista opisowa odmian. Rośliny rolnicze, COBORU Słupia Wielka 2016
4. Stan aktualny i perspektywy uprawy roślin strączkowych w Polsce, warsztaty CDR Radom 2013
5. Uprawa roślin strączkowych w Polsce, FAPA 2013
6. Rośliny strączkowe źródłem białka paszowego, UP w Poznaniu, IUNG PIB w Puławach, IGR PAN w Poznaniu 2013

Amator w tunelu foliowym

Najlepiej smakują warzywa świeże, pachnące i „bez chemii". Ale takie rarytasy możemy mieć tylko z własnej uprawy. Chcąc jak najdłużej cieszyć się ich doskonałym smakiem, należy do uprawy wykorzystać tunel foliowy.

Tunel ustawiamy w kierunku północ - południe, gdyż wtedy będzie najlepiej nasłoneczniony

Kupując tunel na własne potrzeby, trzeba wziąć pod uwagę jego wielkość (wiąże się to z wygodą, ale i ilością pracy), cenę i trwałość. Nie warto żałować pieniędzy. Najtrwalsze są konstrukcje z ocynkowanych rurek stalowych, pokryte zbrojoną folią uszytą na wymiar. Najlepiej byłoby zakupu dokonać jesienią i szkielet rozstawić jeszcze przed zimą, ale można to zrobić także wiosną.

Glebę najlepiej nawieźć przekompostowanym obornikiem i starannie przekopać. Tunel ustawiamy w kierunku północ-południe, gdyż wtedy będzie on najlepiej nasłoneczniony.

Do uprawy amatorskiej wybieramy stare, a więc znane i sprawdzone, polskie odmiany warzyw. Może dają one nie najwyższe plony, ale o dużych walorach smakowych i odżywczych i - ważna rzecz - zazwyczaj są odporne na patogeny.

Podstawy uprawy amatorskiej

Jeśli pozwalają warunki pogodowe, **już pod koniec lutego** możemy w tunelu wysadzić korzenie pietruszki, selera, pory i cebulę, aby za zaledwie miesiąc mieć w domu świeżą zieleninę. Również **w lutym wysiewamy - ale w domu! - nasiona warzyw przeznaczone na rozsadę**, o czym jednak za chwilę. Z kolei **w marcu siejemy w tunelu sałatę i rzodkiewkę**.

Jak wspomniałam, począwszy od lutego produkujemy w domu wspomnianą **rozsadę roślin ciepłolubnych**: pomidorów, papryki, bakłażanów, ogórków, arbuzów i melonów. Wcześniej ziemię przeznaczoną do doniczek z rozsadą należy **wyprażyć w piekarniku**. Co dalej? Drobne nasiona np. pomidora, papryki, bakłażana wysiewamy po kilka do doniczki (właśnie w lutym), podlewamy i stawiamy w ciepłym miejscu, najlepiej na górnych szafkach. Podlewamy nadal, w miarę potrzeb, i sprawdzamy czy wykiełkowały. Po skiełkowaniu przestawiamy na dobrze naświetlone okno. Po kilku dniach rozsadzamy pojedynczo do doniczek zasypanych żyzną ziemią. Sadzonki musimy regularnie podlewać i obracać w kierunku światła.

Grube nasiona wysiewamy później, po dwa w doniczkę wypełnioną żyzną ziemią. Zapewniamy im wilgoć i wysoką temperaturę do wschodów. Po wschodach dbamy o odpowiednie oświetlenie roślin.

W kwietniu hartujemy domowe sadzonki w tunelu, najpierw po kilka godzin dziennie, a potem zostawiamy na całą dobę. Kiedy minie zagrożenie nocnych przymrozków, rośliny wysadzamy na miejsce docelowe.

Zagospodarowanie przestrzeni i pielęgnacja

Przy wysiewie nowalijek warto tak **rozplanować miejsce w tunelu**, aby za jakiś czas można było między nimi posadzić krzaczki pomidorów i innych roślin, które po zbiorze sałaty i rzodkiewki rozrosną się i wypełnią przestrzeń.

Zasadą jest, że **po bokach tunelu sadzimy niższe rośliny, a na środku wyższe**. Należy też przygotować stelaż do podwieszenia krzaków pomidorów, papryki czy ogórków i wiązać je w miarę potrzeby. **Pomidory prowadzimy na jeden pęd**, gdyż wtedy dają dorodne, dobrze dojrzewające owoce. Sukcesywnie usuwamy odrosty z kątów liści i części rośliny uszkodzone bądź porażone. U pomidorów **obrywamy i wynosimy na zewnątrz wszystkie liście rosnące poniżej dojrzałych gron**.

W tunelu foliowym warzywa **podlewamy w miarę potrzeb ogrzaną wodą, bezpośrednio na glebę**, **co kilka dni i dość obficie**. Powinniśmy też zapewnić **wentylację**, dzięki której regulujemy wilgotność i temperaturę. Nie mniej ważny jest **dostęp owadów zapylających**.

Satysfakcja dla wszystkich

Tunel to dobry sposób na szybsze plony. Znacznie wcześniej można też z uzyskanych w nim nadwyżek przygotować doskonałe przetwory na zimę. Zawsze kupujmy nasiona różnych odmian, aby mieć dojrzałe owoce przez dłuższy czas. Stały, kolorowy zestaw warzyw do sałatek, umożliwi nam zaspokojenie najróżniejszych gustów konsumentów.

Amatorska uprawa warzyw zapewnia zdrową, tanią i smaczną żywność dla rodziny i przyjaciół. Ale oprócz wartości odżywczych jest w niej również i serce ogrodnika. ■

Maria Brzezińska
MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Bioasekuracja w gospodarstwie - co to jest?

To po prostu system ochrony gospodarstw zabezpieczający je przed rozprzestrzenianiem się afrykańskiego pomoru świń. Szybkie rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych wśród zwierząt nazywane jest epizootią (odpowiednik ludzkiej epidemii).

Mamy trzy poziomy zabezpieczenia przeciwepizootycznego w gospodarstwach.

Poziom I

Podstawą prawną jest DZ.U. z 2014 r. (poz. 1539, z późn. zm.)

Wymagania weterynaryjne są następujące:

1) W gospodarstwach powinny znajdować się:

a) wydzielone miejsca do składowania środków dezynfekcyjnych zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych;

b) wydzielone miejsce do składowania obornika;

c) właściwe miejsce przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób trzecich;

d) odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie;

e) maty dezynfekcyjne w liczbie zabezpieczającej wejścia i wjazdy do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego;

f) środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

g) tablice z napisem „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony" zamieszczone przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta.

2) Budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, powinny być:

a) zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

b) utrzymywane w czystości.

Poziom II

Podstawą prawną jest rozporządzenie MRiRW z 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz.U. poz. 711). Obszar obowiązywania, to obszary wskazane w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji 2014/709/UE: obszar ochronny (żółty), obszar objęty ograniczeniami (czerwony), obszar zagrożenia (niebieski). Obowiązuje on wszystkie gospodarstwa, w których utrzymywane są świnie.

Wymagania weterynaryjne są następujące:

1) W gospodarstwie:

a) świnie utrzymuje się w sposób wykluczający kontakt z wolno żyjącymi dzikami;

b) posiadacz świń sporządza spis posiadanych świń, z podziałem na prosięta, warchlaki, tuczniki, lochy, loszki, knury i knurki, oraz bieżące aktualizowanie tego spisu;

c) świnie karmi się paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących;

d) maty dezynfekcyjne wykłada się odpowiednio przed:

- wjazdami i wejściami do gospodarstw, gdzie utrzymywane są świnie, oraz wyjazdami i wyjściami z tych gospodarstw;
- wejściami do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnie i wyjściami z tych pomieszczeń;
- oraz utrzymuje się je w stanie zapewniającym skuteczność działania środka dezynfekcyjnego;

e) należy odkażać ręce i obuwie;

f) oczyszcza się i odkaża na bieżąco narzędzia oraz sprzęt wykorzystywany do obsługi świń.

2) na terenie gospodarstwa obowiązuje zakaz:

a) wnoszenia i wwożenia zwłok dzików, tusz dzików, części tusz dzików i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego

pochodzących z dzików oraz materiałów i przedmiotów, które mogły zostać skażone wirusem afrykańskiego pomoru świń;

b) wykonywania czynności związanych z obsługą świń przez osoby, które w ciągu ostatnich 72 godzin uczestniczyły w polowaniu na zwierzęta łowne lub odłowie takich zwierząt.

3) oczyszczanie i odkażanie, a w razie potrzeby dezynsekcja środków transportu, które były użyte do przemieszczania świń lub produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego otrzymanych ze świń.

Poziom III

Podstawą prawną jest rozporządzenie MRiRW z 3 kwietnia 2015r. w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń" na lata 2015-2018 (Dz.U. poz. 517). Obszar obowiązywania wskazany jest w załączniku do ww. rozporządzenia. Zakres obowiązywania - wszystkie gospodarstwa, w których utrzymywane są świnie.

Wymagania weterynaryjne są następujące:

W gospodarstwie:

1) w którym świnie są utrzymywane w systemie otwartym, gospodarstwo zabezpiecza się podwójnym ogrodzeniem, o co najmniej 1,5 m wysokości, na podmurówce lub z wkopanym krawężnikiem;

2) wdraża się program monitorowania i zwalczania gryzoni;

3) przeprowadza się okresowe zabiegi dezynsekcji (od kwietnia do listopada każdego roku);

4) prowadzi się rejestr środków transportu do przewozu świń, które wjeżdżają na teren gospodarstwa oraz rejestr wejść osób do pomieszczeń, w których utrzymywane są świnie;

5) zabezpiecza się budynki, w których utrzymywane są świnie, przed dostępem zwierząt domowych;

6) świnie utrzymuje się w zamkniętych pomieszczeniach, z wyjątkiem świń utrzymywanych w systemie otwartym;

7) zapewnia się, aby:

a) osoby mające kontakt ze świniami w gospodarstwie, nie utrzymywały własnych świń poza tym gospodarstwem oraz nie zajmowały się dodatkowo obsługą świń w innych gospodarstwach;

b) do budynków, w których utrzymywane są świnie, nie wchodziły osoby postronne;

c) osoby przebywające w budynkach inwentarskich używały odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego;

8) sporządza się pisemny plan bioasekuracji obejmujący:

a) dokumentację przestrzegania wymagań określonych ww. rozporządzeniu;

b) rejestr produktów biobójczych używanych w gospodarstwie;

c) program czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu mającego kontakt ze świniami;

d) zasady używania oraz czyszczenia i dezynfekcji odzieży ochronnej i obuwia.

Pamiętajmy, że przewożenie i zakup prosiąt z nieznanego źródła może stworzyć w najwyższym stopniu zagrożenie wystąpienia ASF. Każde gospodarstwo musi stosować środki bioasekuracji.

Bioasekuracja przeciw ASF będzie obejmować cały kraj i dotyczyć wszystkich gospodarstw rolnych. Wcześniej takie wymagania wprowadzono na terenie, gdzie wirus ASF faktycznie wystąpił. Obecne zasady bioasekuracji będą modyfikowane. Nad propozycjami zmian pracuje resort rolnictwa. ■

Wiesław Błaszkiewicz
MODR Oddział Poświętne

Czar Opinogóry

Dzisiejsza Opinogóra pielęgnuje pamięć o wyjątkowym poecie epoki romantyzmu Zygmuncie Krasińskim i zaprasza mieszkańców regionu i turystów do wspaniałych obiektów Zespołu Pałacowo-Parkowego. Dzięki środkom unijnym Muzeum Romantyzmu w Opinogórze odzyskuje dawny blask, nowe obiekty są miejscem spotkań z miłośnikami kultury i sztuki, a wiekowy drzewostan, stawy i mała architektura w parku zapewniają relaks oraz przyjemne obcowanie z historią i przyrodą.

Mieszkańców Ciechanowa i regionu przyciągają koncerty muzyki, występy recytatorskie i recitale. Na stale do kalendarza opinogórskiego wpisane są koncerty poetycko-muzyczne, które odbywają się w każdą drugą niedzielę miesiąca, w samo południe, w Oranżerii.

Dwór zbudowany w latach 2006-2008 (wg. projektu z 1905 r. prof. Józefa Gałęzowskiego na zamówienie wnuka poety) mieści galerię malarstwa XIX wieku i okresowe wystawy

W lutym 2017 roku Opinogóra obchodzi 205 rocznicę urodzin wybitnego wieszcza, jakim był Zygmunt Krasiński.

Między Opinogórą a Warszawą

Zygmunt Krasiński urodził się 19 lutego 1812r. w Paryżu, zmarł tamże 23 lutego, w wieku 47 lat. Jego dzieciństwo i młodość upływały między Opinogórą a Warszawą. Był jedynakiem, kiedy miał 10 lat zmarła mu matka - **Maria z Radziwiłłów**. Ojciec - **Wincenty Krasiński** - generał wojsk napoleońskich, ale później wierny poddany cara, przez całe życie dążył, aby syn spełniał jego życiowe aspiracje, co niekoniecznie dobrze wpływało na losy potomka. Przyszły poeta kształcił się w domu pod kierunkiem pisarza **Józefa Korzeniowskiego** oraz **Piotra Chlebowskiego**. Był bardzo zdolny i uchodził za cudowne dziecko. Uczęszczał do Liceum Warszawskiego, następnie naukę kontynuował na wydziale prawa Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

Po zatargu z kolegami, którzy potępili go za powstrzymanie się od udziału w manifestacji patriotycznej studentów, wyjechał do Szwajcarii. Tam prowadził pogłębione studia nad literaturą i filozofią europejską. Dużo podróżował: Rzym, Neapol, Florencja, Genewa, Wenecja. W Genewie poznał **Adama Mickiewicza**, później zaprzyjaźnił się z **Juliuszem Słowackim** i **Cyprianem Kamilem Norwidem**. Jego serdecznym przyjacielem był **Henry Reeve** - angielski publicysta.

Jedyny w Polsce pomnik Zygmunta Krasińskiego siedzącego w fotelu. Au

Romanse, wpływ ojca, ślepota…

Życie osobiste Zygmunta Krasińskiego było pełne złożonych relacji: romans z **Joanną Bobrową**, od roku 1838 dziesięcioletni związek z **Delfiną Potocką**. Wciąż odczuwał przemożny wpływ ojca na własne wybory życiowe i postawę wobec ruchów narodowowyzwoleńczych.

W lipcu **1943** roku w Dreźnie - za namową ojca - ożenił się z **Elizą z Branickich**. **W prezencie ślubnym otrzymał neogotycki pałac w Opinogórze**. Miał czwórkę dzieci: Władysława Wincentego, Zygmunta Jerzego, Marię Beatrycze i Elizę. Majątkami ordynacji Krasińskich do roku 1858 zarządzał ojciec. Zygmunt spędzał życie raczej za granicą, przyjeżdżał tylko na krótkie pobyty do Warszawy. Jego cierpienia nie były jednak wyłącznie pozą romantyczną - przeżywał roztrój nerwowy

Oficyna za czasów Krasińskich mieściła pokoje dla gości i pomieszczenia dla służby. Zrewitalizowana w 1990 r. Znajduje się tu galeria portretów Krasińskich, Gabinet Szwoleżerów Gwardii Napoleona I biblioteka muzealna oraz wystawy czasowe.

potęgowany różnicą przekonań politycznych między nim a ojcem. Poza tym przez lata zmagał się z postępującą chorobą oczu - postępującą ślepotą.

„Wieroszokleta z niebiańskimi dźwiękami w sercu”

ego, odsłonięty w 1989, przedstawiający poetę
tor: Mieczysław Welter

Krasiński był bardzo uzdolnionym poetą, pisarzem, filozofem i ideologiem. Mówił o sobie, że jest „wierszokletą z niebiańskimi dźwiękami w sercu”. Najbardziej znane dzieła Krasińskiego to „Nie-Boska komedia”(1835, napisana, gdy miał 26 lat (!), „Irydion”(1836), „Przedświt”(1843), „Psalmy przyszłości”(1845), powieść historyczna „Agaj-Han”(1833). Dramaty „Nie-Boska Komedia” i „Irydion” były tłumaczone na wiele języków obcych i są wystawiane jako sztuki teatralne.

Jednak za największe dzieło, obok „Nie-Boskiej Komedii”, uznaje się listy Krasińskiego. Skatalogowano ponad trzy i pół tysiąca listów adresowanych do ponad 150 osób. Największą wartość literacką mają te adresowane do ojca Delfiny Potockiej, przyjaciela Henryka Reeve, Konstantego Gaszyńskiego, Augusta Cieszkowskiego i Juliusza Słowackiego. Są niezwykłym źródłem wiadomości na temat poety oraz obyczajowości, życia literackiego, społeczno-politycznego i towarzyskiego czasów współczesnych Krasińskiemu. Znajduje się w nich wszystko - idylle i kicze miłosne, sprawozdania z lektur, rozważania o aktualnościach politycznych, przewidywania, filozofowanie, długie analizy i rozprawy, plotki i wyznania credo, no i zapis jego agonii - dziennik umierania.

Poeta jest pochowany w podziemiach kościoła w Opinogórze wraz z innymi członkami rodu Krasińskich. Zwykło zaliczać się go grona Trzech Wieszczów literatury polskiej obok Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego. Twórczość tych poetów wzajemnie oddziaływała na siebie, wskazują na to fragmenty najwybitniejszych dzieł, jak również ich wystąpienia i rozprawy.

tekst i zdjęcia: ***Małgorzata Najechalska***
MODR Oddział Poświętne w Płońsku

Źródła:
1. Opinogóra. Janusz Królik, wyd. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze - 2004
2. Zygmunt Krasiński na Mazowszu i w Warszawie, Zbigniew Suchodolski, wyd. Muzeum Romantyzmu w Opinogórze - 2005

REKLAMA

CENNIK REKLAM

Reklama kolorowa na okładce:	
IV strona (cała strona A4)	**- 1700,00 zł**
II, III strona (cała strona A4)	**- 1500,00 zł**
Reklama czarno - biała na okładce:	
IV strona (cała strona A4)	**- 1200,00 zł**
II, III strona (cała strona A4)	**- 1000,00 zł**
Reklama kolorowa wewnątrz numeru:	
cała strona (195 mm x 270 mm)	**- 1200,00 zł**
1/2 strony	**- 600,00 zł**
1/4 strony	**- 400,00 zł**
Reklama czarno - biała wewnątrz numeru:	
cała strona (195 mm x 270 mm)	**- 1000,00 zł**
1/2 strony	**- 500,00 zł**
1/4 strony	**- 250,00 zł**
1/8 strony	**- 125,00 zł**
Artykuł sponsorowany cała strona (195 mm x 270 mm)	**- 1000,00 zł**
Usługa wkładkowania materiałów reklamowych cały nakład	**- 1000,00 zł**
opracowanie i skład graficzny reklamy	
cała strona A4	**- 200,00 zł**
zamówienie powierzchni reklamowej	
- na cały rok (11 emisji)	**- rabat 15 %**
- na pół roku (5,6 emisji)	**- rabat 10 %**
- na kwartał (3 emisje)	**- rabat 5 %**

Do cen należy doliczyć 23 % VAT.

Treść reklamy, wraz ze zleceniem i upoważnieniem do wystawienia faktury VAT, bez podpisu zleceniodawcy z podaniem numeru NIP, należy przesłać z miesięcznym wyprzedzeniem (najpóźniej do 5. dnia, w miesiącu poprzedzającym ukazanie się gazety) na adres Redakcji:

MODR Oddział Siedlce, ul. Kazimierzowska 21, 08 - 110 Siedlce,
Redakcja „Wsi Mazowieckiej”
lub faxem 25 640 09 43

WARUNKI PRENUMERATY I ZAMÓWIEŃ
w roku 2017

→ u specjalistów MODR (cena egz. bez kosztów przesyłki):	
I kwartał	**9,00 zł;**
II kwartał	**9,00 zł;**
III kwartał	**6,00 zł;**
IV kwartał	**9,00 zł;**
I półrocze	**18,00 zł;**
II półrocze	**15,00 zł;**
roczna (11 wydań w roku)	**30,00 zł;**
→ w prenumeracie redakcyjnej (cena egz. + koszt przesyłki 2,00 zł/szt.):	
I kwartał	**15,00 zł;**
II kwartał	**15,00 zł;**
III kwartał	**10,00 zł;**
IV kwartał	**15,00 zł;**
I półrocze	**30,00 zł;**
II półrocze	**25,00 zł;**
roczna (11 wydań w roku)	**52,00 zł.**

Należność za prenumeratę można wpłacać na konto:
89 1130 1017 0020 1497 4520 0001
z dopiskiem
„Prenumerata Wsi Mazowieckiej 2017”.
Kopię dowodu wpłaty prosimy przesłać
na adres Redakcji w Siedlcach, 08-110 Siedlce,
ul. Kazimierzowska 21 lub fax 25 640 09 12

Gleba - misterium życia (cz. 2)

Gleba to powierzchniowa, biologicznie czynna warstwa skorupy ziemskiej, powstała w procesie glebotwórczym, który rozpoczął się miliony lat temu i trwa nadal. W klimacie umiarkowanym warstwa gleby o miąższości 10 cm powstaje przez około 1000 lat.

W poprzednim numerze *Wsi Mazowieckiej* opisaliśmy skład i funkcje gleby oraz żyjące w niej mikroorganizmy. W tym numerze scharakteryzujemy glebową mezofaunę i makrofaunę, czyli drobne i większe zwierzęta glebowe.

Mezofauna

Płazińce - są w tej grupie najmniejsze. Żyją w warstwach wody wokół cząsteczek gleby i kontrolują populacje bakterii poprzez odżywianie się nimi. Mogą poruszać się za pomocą maleńkich odnóży o kształcie wioseł lub płetw, a w fazie uśpienia mogą być przenoszone przez wiatr lub wodę.

Nicienie - to małe stworzenia przypominające robaki. Większość z nich ma do 1 mm długości. Cechuje je duża zdolność adaptacji i dlatego znajdują się we wszystkich typach gleb. Odżywiają się bakteriami, grzybami, glonami i promieniowcami oraz drobnymi bezkręgowcami. Wśród nich można spotkać pasożyty roślin (mątwik buraczany, mątwik ziemniaczany). Nicienie są pokarmem dla wielu przedstawicieli fauny glebowej, a nawet niektórych grzybów i pierwotniaków.

Dżdżownice - są najpowszechniej znaną grupą zwierząt glebowych. Są też najlepiej zbadanymi przedstawicielami glebowej fauny. W Polsce stwierdzono występowanie 32 gatunków dżdżownicowatych, wśród których tych pospolitych i często spotykanych jest zaledwie około 10. W większości środowisk naszego kraju dominują przeważnie tylko 2-4 gatunki. Rozmieszczenie dżdżownic w glebie zależy przede wszystkim od cech poszczególnych gatunków, a w pierwszym rzędzie od ich wymagań pokarmowych.

Niektóre, nazywane powierzchniowymi, odżywiają się na powierzchni i żyją w górnej warstwie gleby. Posiadają wyraźne czerwone, lub czerwono-fioletowe ubarwienie części grzbietowej oraz spłaszczony tylny koniec ciała.

Drugą grupę stanowią gatunki typowo glebowe żyjące w głębi ziemi i rzadko wychodzące na powierzchnię - są barwy szarawej lub mlecznej. Odżywiają się glebą, którą przepuszczają w ogromnej ilości przez swój przewód pokarmowy - **około 35 ton gleby przechodzi przez przewód pokarmowy dżdżownic zamieszkujących powierzchnię hektara w ciągu jednego roku** (!).

Pośrednie miejsce zajmuje dżdżownica ziemna (*Lumbricus terrestris*), pospolicie nazywana rosówką - największy wśród pospolitych gatunków. Forma ta osiąga do 30 cm długości i jest ciemno ubarwiona. Występuje w głębszych warstwach gleby, które opuszcza nocą w celu znalezienia pokarmu. Żywi się ściółką - martwą materią organiczną znajdującą się na powierzchni gleby.

Dżdżownice zasiedlają wszystkie typy gleb, ale preferują wilgotne i żyzne, bogate w materię organiczną, a optymalny dla nich odczyn gleby mieści się w zakresie pH 5,5-8. Częściej występują w glebach gliniastych. W glebach lekkich, piaszczystych, łatwo przesychających, a także w skrajnie ciężkich żyją tylko nieliczne, przystosowane gatunki. Są też gatunki licznie występujące w glebach o pH 3,8 (np. lasy). Niewiele dżdżownic toleruje także wartości pH powyżej 8.

My, mieszkańcy Ziemi, na co dzień nie zdajemy sobie sprawy z tego, że gleba znajdująca się pod naszymi stopami to istna skarbnica życia. Jest siedliskiem ogromnej ilości organizmów.

Rola dżdżownic

W glebach o sprzyjających warunkach dżdżownice przepuszczają przez swoje ciało substancje organiczne i składniki mineralne, które rozdrabniają i wzbogacają w enzymy. Ich wydaliny powodują rozkład resztek organicznych w glebie i ściółce, stwarzają też korzystne warunki dla rozwoju mikroorganizmów przez zmianę odczynu gleby z kwasowego na obojętny lub zasadowy. Korytarze dżdżownic sprzyjają przewietrzaniu gleby oraz jej spulchnianiu. Zwierzęta te powodują również korzystne zjawisko przemieszania niższych warstw gleby z jej warstwą powierzchniową, przyczyniając się do wzbogacenia głębszych warstw w składniki organiczne i mineralne. Dżdżownice są bardzo wrażliwe na działanie niskich temperatur, a mróz od -1 do -2°C jest dla nich śmiertelny. Na polach i działkach pozbawionych okrywy bardzo dużo ginie ich z powodu wiosennych lub jesiennych przymrozków, a nawet temperatur bliskich 0°C. Zimę spędzają głęboko w niezamarzniętej glebie, albo zapadają w stan odrętwienia. Pozytywną rolę dżdżownic zauważył już Karol Darwin: „Pług jest jednym z najstarszych i najcenniejszych wynalazków człowieka. Ale długo przed jego wynalezieniem ziemia była regularnie orana i jest do dziś orana przez dżdżownice. Wątpliwym jest, że istniały kiedykolwiek zwierzęta, które odegrały tak ważną rolę w historii świata, jaką od wieków odgrywają te skromnie uorganizowane stworzenia."

Wazonkowce - są mniej znane, choć równie powszechne jak dżdżownice. Są też bardzo do nich podobne, ale znacznie mniejsze (dł. od 5 - 40 mm) Wazonkowce, nie są w stanie samodzielnie tworzyć korytarzy i korzystają z już gotowych przestworów w glebie. Są wrażliwe na niedobory tlenu i dlatego większość z nich można spotkać w górnej warstwie gleby. W faunie Polski odnotowano 94 gatunki.

Ślimaki - to mięczaki. Na lądzie można je spotkać w rożnych miejscach, ale preferują miejsca wilgotne związane z roślinnością, zapewniające schronienie. Mają bardzo zróżnicowane preferencje pokarmowe. Są wśród nich saprofagi, gatunki roślinożerne, gatunki grzybożerne i drapieżniki. Ich obecność wpływa korzystnie na rozkład martwej materii organicznej oraz strukturę gleby.

Stonogi - to niewielkie stworzenia (2 mm - 2 cm długości), które występują powszechnie w środowisku glebowym. W Polsce najpowszechniej występuje prosionek szorstki, stonoga murowa i kulanka nadobna. W ciągu dnia ukrywają się zagrzebane w ściółce i resorbują wodę z otoczenia, a w nocy żerują. Odżywiają się martwą materią organiczną pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.

VI Konferencja sadownicza w Chynowie

Przedwiośnie to czas, kiedy sadownicy przygotowują się no nowego sezonu i chętnie uczestniczą w szkoleniach i konferencjach, na których poruszane są tematy uprawy roślin sadowniczych.

Dotyczy to szczególnie jabłoni, ponieważ to właśnie one dominują w powiecie grójeckim.

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Oddział Radom TZD Grójec wraz z władzami gminy Chynów

zapraszają na kolejną
VI Konferencję Sadowniczą 1 marca 2017 roku do Domu Kultury w Chynowie.

Celem konferencji jest zaprezentowanie nowych technologii i technik upraw sadowniczych, poznania nowoczesnych maszyn rolniczych, nowych środków do produkcji ogrodniczej, a także kierunków rolnictwa na najbliższe lata. Lokalne spotkania są najlepszą okazją do porozmawiania o własnych problemach i przybliżenia tematyki, która najbardziej interesuje producentów z danego regionu. Sprzyjają wymianie doświadczeń i informacji.

Na konferencji będą poruszane min. następujące tematy:

- Mirosław Maliszewski prezes Związku Sadowników RP przedstawi najnowsze informacje o sytuacji w sadownictwie,
- Barbara Bartkowska z Agencji Nieruchomości Rolnych przybliży temat: „Obrót ziemią w Polsce w świetle obowiązujących przepisów prawych",
- mgr inż. Arkadiusz Sławiński z Agrii Polska zreferuje temat „Optymalizacja nawożenia dolistnego",
- adwokat Marcin Markowski zapozna uczestników konferencji z zasadami postępowania w przypadku niezadowolenia sadownika z wyceny szkód w sadzie przez jednostki ubezpieczające,
- o możliwościach pozyskiwania środków finansowych PROW 2014-2020 poinformuje Marek Rosłoniec - główny doradca TZD Grójec. ■

Agnieszka Maciejczak
MODR Oddział Radom

Wije - żyją w miejscach wilgotnych, schowane w ściółce, pod kamieniami i butwiejącymi pniami. Wśród wijów wyróżnia się drapieżne pareczniki, których przedstawicielem jest wij drewniak oraz roślinożerne dwuparce, do których należą krocionogi.

Pajęczaki - przedstawiciele pajęczaków występujący w glebach to przede wszystkim roztocza, pająki, zaleszczotki i kosarze.

Roztocza - są najliczniejszymi pajęczakami występującymi w glebie, większość mierzy mniej niż pół milimetra długości. Wśród roztoczy glebowych najliczniejsze są mechowce. Odżywiają się martwą materią organiczną oraz grzybnią.

Kosarze - żyją na powierzchni gleby, spotykane częściej w lasach niż w innych siedliskach. Są drapieżnikami, a ich pokarmem są zwierzęta glebowe.

Zaleszczotki - to pajęczaki mające przeważnie 2-4 mm długości. Niektóre są pospolite w domach, bibliotekach, muzeach, gdzie żywią się resztkami organicznymi. Wśród form ściółkowych dominują drapieżniki, żywiące się drobnymi bezkręgowcami. Spośród 22 gatunków środkowoeuropejskich 10 jest ściśle związanych z glebą.

Pająki - to bardzo liczne pajęczaki, znanych jest ponad 20 000 gatunków. Są drapieżnikami i posiadają gruczoły jadowe. Polują na ofiary za pomocą sieci, głównie na owady. Licznie zamieszkują lasy i powierzchnię gleb, zawłaszcza ściółkę.

Makrofauna

Kret - ma ogromne znaczenie dla funkcjonowania gleby. Drążąc korytarze sprzyja jej spulchnianiu i przewietrzaniu. W glebie znacznie intensywniej zachodzi też mieszanie się materii organicznej i mineralnej. Kret kopie korytarze pod ziemią, by wpadały do niego organizmy stanowiące jego pokarm. Są to pożyteczne dżdżownice, żarłoczne pędraki, ślimaki, inne owady i małe gryzonie. W ciągu jednego dnia potrafi zjeść tyle, ile wynosi jego waga. Największą aktywność wykazuje w grudniu i styczniu oraz w maju i czerwcu. Krety objęte są ochroną gatunkową, z wyłączeniem lotnisk, szkółek leśnych i zamkniętych ogrodów. Na innych terenach tępienie ich jest zabronione.

W glebie występuje szereg gryzoni. Korytarze wykopują nornice, karczowniki, myszy i polniki. Organizmy glebowe są ze sobą powiązane szeregiem zależności i wzajemnie na siebie oddziaływają. Janez Potočnik, komisarz UE ds. środowiska w roku 2010 ogłoszonym jako *Międzynarodowy Rok Różnorodności Biologicznej powiedział:* **„Zdrowie gleby zależy od tętniącego życiem szeregu rożnych podziemnych form życia, począwszy od bakterii i grzybów, po malutkie owady, dżdżownice i krety. Cała ta bogata różnorodność biologiczna jest źródłem niezmierzonych korzyści dla życia na Ziemi. Gra ona kluczową rolę w łagodzeniu zmian klimatycznych, magazynowaniu i oczyszczaniu wody, dostarczaniu antybiotyków oraz zapobieganiu erozji. Dobre warunki bytowania wszystkich roślin oraz zwierząt lądowych zależą od złożonych procesów, jakie zachodzą w glebie. Celebrując w 2010 r. życie na Ziemi i wartość różnorodności biologicznej dla naszej egzystencji, poświęćmy trochę czasu, by spojrzeć pod nogi i odkryć oraz docenić ten nieznany świat."** ■

Waldemar Witek
MODR Oddział Radom

Źródła:
1. Fabryka życia. Dlaczego różnorodność biologiczna gleby jest tak istotna, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010
2. Życie w glebie, Śląski Ogród Botaniczny, Mikołów 2010.
3. Gleba-żyzny naskórek Ziemi, Marek Degórski, Warszawa 2008.
4. Zarys gleboznawstwa i chemii rolnej, J.Chodań,W. Grzesiuk, Z. Mirowski, PWN, Warszawa 1980.
5. Ogólna uprawa roli i roślin, praca zbiorowa pod red. prof. dr B. Jabłońskiego, PWRiL, Warszawa 1982.
6. www.planetaziemia.pan.pl
7. www.geozone.kero.pl

Jeszcze na dobre zima nie zajrzała do naszych domów, a MODR Warszawa już zaczął przygotowania do imprez targowych i wystaw, które planowane są w najbliższych miesiącach. Zachęcamy Państwa, zarówno rolników indywidualnych jak i firmy rolnicze do kontaktu z osobami odpowiedzialnymi za poszczególne imprezy. Podczas naszych imprez prezentujemy innowacyjne osiągnięcia w sektorze rolniczym, dajemy możliwość zapoznania się z osiągnięciami naukowymi, które wpływają na rozwój każdego gospodarstwa wiejskiego. Zwracamy bowiem szczególną uwagę na bezpośredni kontakt nauki z praktyką oraz szybsze wdrażanie najnowszych technologii naukowych w codziennej pracy gospodarstw rolnych. WAŻNE: podajemy kontakt do osób odpowiedzialnych za targi, biorąc pod uwagę, że nie wszystkie terminy są ściśle sprecyzowane. Informujemy, że z powodów niezależnych od organizatora - terminy podane poniżej mogą ulec zmianie.

Redakcja

Kalendarium wydarzeń promocyjnych z zakresu rolnictwa organizowanych i współorganizowanych przez MODR Warszawa w 2017 r. cz. 1

L.p.	Nazwa imprezy promocyjnej	Organizator/ *Współorganizator	Data i miejsce	Odbiorcy	Informacje, dział, osoba odpowiedzialna, tel., e-mail
1.	Konferencja: *Ochrona i uprawa ziemniaka*	MODR Warszawa Oddział Poświętne	I kwartał, Płońsk	rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich	Zespół Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa, Janusz Sychowicz, 23 663 07 10, janusz.sychowicz@modr.mazowsze.pl
2.	*XVI Targi Edukacyjne*	MODR Warszawa Oddział Poświętne	3 marca, Płońsk	uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, zwłaszcza maturzyści zainteresowani wyborem uczelni oraz zasadami rekrutacji na studia	Zespół Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw, Maria Kacprowska, 23 663 07 30 maria.kacprowska@modr.mazowsze.pl
3.	Konferencja: *Produkcja metodami ekologicznymi*	MODR Warszawa Oddział Siedlce	marzec, Siedlce,	producenci rolni, doradcy, mieszkańcy miast i wsi	Zespół Systemów Produkcji Rolnej Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa Justyna Niedziałek, 25 640 09 27, justyna.niedzialek@modr.mazowsze.pl
4.	Konferencja: *Kobieta Przedsiębiorcza w Unii Europejskiej – nowe wyzwania i nowe możliwości*	MODR Warszawa Oddział Poświętne	marzec, Płońsk	rolniczki, mieszkanki obszarów wiejskich	Zespół Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki, Danuta Bronowska, 23 663 07 26 danuta.bronowska@modr.mazowsze.pl

Wniosek o płatność obszarową - to się opłaca!

Ostrożnie z opryskiwaczem!

Często obserwowana lekkomyślność rolników podczas rozpylania groźnych dla ich zdrowia i życia substancji może zdumiewać. Świadomie lekceważą zasady bezpiecznego stosowania bądź, co bądź - trucizn, chociaż dobrze wiedzą jak one działają i jak bardzo mogą im zaszkodzić. Może więc warto, po raz kolejny, przypomnieć o zagrożeniach?

Przed wykonaniem oprysku należy zadbać o środki ochrony indywidualnej. Do podstawowych zabezpieczeń zaliczamy: kombinezon ochronny, rękawice, buty gumowe i nakrycie głowy (certyfikowane i oznakowane symbolem CE). Jeśli na etykiecie-instrukcji wymagane jest dodatkowe zabezpieczenie w postaci fartucha, maski przeciwpyłowej i przeciw oparom oraz okularów, należy bezwzględnie się do tego zastosować.

Istotne jest sprawdzenie czy opryskiwacz jest **sprawny technicznie** i czy posiada **aktualny atest**. Opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne polowe, lub sadownicze, są poddane okresowym badaniom sprawności technicznej w jednostkach organizacyjnych upoważnionych przez wojewódzkie inspektoraty Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Badania powinny być przeprowadzone w odstępach czasu nie dłuższych niż 3 lata, przy czym pierwsze - przed upływem 3 lat od dnia zakupu opryskiwacza.

Ostrożności nigdy dosyć

Z uwagi na szkodliwość środków chemicznych w połączeniu z **alkoholem**, zabrania się go spożywać na dzień przed i dzień po oprysku. **W czasie trwania zabiegów nie można jeść, pić i palić papierosów.** Dopuszcza się spożywanie posiłków oraz palenie tytoniu tylko w czasie przerwy w pracy, w odległości nie mniejszej niż 50 m od miejsca zastosowania oprysku, po uprzednim zdjęciu ubrania roboczego i ochron indywidualnych, umyciu w czystej wodzie rąk i twarzy oraz po przepłukaniu jamy ustnej wodą pitną.

W kabinie ciągnika powinny się znajdować: opakowanie nitrylowych rękawic jednorazowych (na wypadek konieczności zmiany ustawień opryskiwacza lub drobnej naprawy), foliowy worek na zużyte rękawice oraz pojemnik z czystą wodą, aby móc natychmiast przemyć te części ciała, które miały bezpośredni kontakt z cieczą użytkową.

W niektórych gospodarstwach rolnych, zwłaszcza małych, często można zaobserwować, że opryski wykonywane są traktorami bez kabin. Skutkiem tego jest bezpośrednie narażenie osoby wykonującej zabieg na działanie trucizn. Z przeprowadzonych badań wynika, że **kabina zmniejsza prawie dziesięciokrotnie poziom narażenia operatora na kontakt z cieczą użytkową**.

Zabiegi z użyciem pestycydów mogą wykonywać tylko osoby posiadające aktualne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin. Zaświadczenie takie, ze względu na zmieniający się asortyment preparatów chemicznych, jest ważne 5 lat od daty ukończenia szkolenia.

Kiedy trzeba zrezygnować z oprysku?

Przeciwwskazaniami do wykonania zabiegu są: **silny wiatr** (powyżej 4 m/s), **upał**, **silne nasłonecznienie**, **wysoka wilgotność powietrza** (powyżej 60%) oraz **spodziewane opady deszczu**. **Należy upewnić się czy w pobliżu opryskiwanego pola nie ma ludzi lub zwierząt, oraz czy nie sąsiaduje ono bezpośrednio z pastwiskami lub z uprawą dojrzałych owoców służących do bezpośredniej konsumpcji np. truskawek.** Nawet niewielki podmuch wiatru może przenieść ciecz użytkową na sąsiednie plantacje powodując jej skażenie i nieprzydatność owoców do spożycia.

O czym jeszcze trzeba pamiętać?

Dodatkowo z ustawy o ochronie roślin z dnia 18 grudnia 2003 r. wynika, że **miejsce stosowania środka ochrony roślin powinno być oddalone co najmniej 5 m od krawędzi jezdni dróg publicznych** (z wyłączeniem dróg publicznych zaliczonych do kategorii dróg gminnych oraz powiatowych), **i o co najmniej 20 m od pasiek, plantacji roślin zielarskich, rezerwatów przyrody, parków narodowych, stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową, wód powierzchniowych, studni oraz granicy wewnętrznego terenu ochrony strefy pośredniej ujęć wody.**

Ustawa o ochronie roślin nakłada na rolnika obowiązek prowadzenia ewidencji wykonywanych zabiegów środkami ochrony roślin i przechowywanie tej ewidencji przez okres co najmniej 3 lat od dnia wykonania oprysku.

Istnieje **obowiązek przestrzegania zakazu oprysku kwitnących roślin odwiedzanych przez pszczoły**. Jeżeli występuje podejrzenie, ze nastąpiło zatrucie pszczół spowodowane nieprzestrzeganiem zaleceń stosowania środków ochrony roślin, to poszkodowany właściciel pasieki może zażądać odszkodowania za poniesione straty.

Uprawa poddana opryskowi powinna być odpowiednio oznakowana. Na tablicach ostrzegawczych trzeba podać nazwę użytego środka chemicznego, klasę toksyczności oraz datę opryskiwania i datę upływu okresu prewencji. ■

Tomasz Sobotka
MODR Oddział Siedlce

Nowa cebula do produkcji towarowej

Intensywna produkcja cebuli ma na celu uzyskanie jak najlepszych efektów ekonomicznych. Należy dążyć do obniżenia kosztów produkcji i maksymalnej poprawy jej jakości. Jednym z najważniejszych czynników wpływających na uzyskanie tego efektu jest dobór do uprawy odpowiednich odmian.

Prace hodowlane i nowoczesne technologie produkcji zmuszają rolnika do wprowadzania nowych odmian warzyw. Odmiany mieszańcowe charakteryzują się dużą plennością oraz korzystną strukturą plonu. Oczywiście o wyborze konkretnej odmiany powinny decydować rodzaj gleby, jej zasobność w składniki pokarmowe, odczyn, przedplon, warunki wilgotnościowe, plenność, długość okresu wegetacji, wrażliwość na choroby oraz przeznaczenie plonu na bezpośrednie spożycie, przechowywanie, lub dla przemysłu.

Oto odmiany cebuli rekomendowane do uprawy przez firmy nasienne:

Kappa (Bejo) - odmiana wczesna o cylindrycznym kształcie, mocnej łusce żółtego koloru oraz silnym systemie korzeniowym. Posiada wysoką odporność na jarowizację z wczesnych wysiewów. Bardzo plenna, przeznaczona do bezpośredniego spożycia, do przetwórstwa (głównie na plastry) oraz przechowywania.

Hytune F1 (Bejo) - średnio wczesny mieszaniec o wyjątkowych parametrach jakościowych. Cebule są okrągłe, twarde, bardzo wyrównane, o mocnej, twardej łusce koloru żółtego i silnym systemie korzeniowym. Odmiana bardzo plenna, przeznaczona do bezpośredniego spożycia, ale głównie długiego przechowywania, nie tracąca przy tym wartości jakościowych.

Hysky F1 (Bejo) - odmiana wczesna. Ma cebule o mocnej łusce, koloru słomkowego. Wytwarza długi, mocny szczypior z grubą warstwą wosku, o dużej odporności na Fusarium. Nadaje się do bezpośredniego spożycia i do przechowywania.

Hyway F1 - odmiana średnio późna, bardzo plenna. Cebule bardzo twarde, wyrównane, o mocnej łusce jasnego koloru. Liście są pokryte grubą warstwą wosku. Nadaje się do bezpośredniego spożycia i do długiego przechowywania.

Petra F1 (Polan) - odmiana o dużych, twardych cebulach. Są kulistego kształtu, pokryte mocną, dobrze przylegającą, o ładnej barwie łuską i cienkiej dobrze zasychającej szyjce. Miąższ jest kruchy, ostry, bez palącego posmaku. Daje wysoki plon o dobrej strukturze. Cechuje ją równomierne załamywanie szczypioru. Polecana na świeży rynek i do krótkiego przechowywania.

Bobby F1 (EJA) - odmiana wczesna, bardzo plenna. Cebule bardzo duże, wyrównane, z cienką szyjką i piękną złocistą łuską. Przeznaczona na świeży rynek do sprzedaży na pęczki, do obierania i sprzedaży z łuską.

Sm 0812 (EJA) - bardzo wczesna odmiana do sprzedaży na pęczki. Tworzy okrągłe zgrubienia oraz długi sztywny szczypior, intensywnie zielony. W dalszym okresie uprawy same cebulki mogą być sprzedawane na wagę.

Globo (PNOS Ożarów) - odmiana późna. Cebule są duże, owalne. Łuska okrywająca słomkowożółta. Odmiana sałatkowa, łagodna i bardzo smaczna. Nie nadaje się do długiego przechowywania, tylko do bezpośredniego spożycia.

Wiktoria Skierniewic (PNOS Ożarów) - odmiana średnio późna, tworząca duże, szerokoeliptyczne cebule okryte mocną, dobrze przylegającą żółtą łuską. Miąższ jest biało-zielony, łagodny w smaku. Charakterystyczną cechą jest równomierne załamywanie szczypioru. Bardzo dobrze przechowuje się przez zimę. Polecana do produkcji wielkotowarowej i na świeży rynek, bardzo plenna z dużym udziałem plonu handlowego i dużych cebul.

Imago F1 (Hazera) - odmiana średnio wczesna, do zbioru pęczkowego, obierania i z suchą łuską, o wysokiej mrozoodporności i odporności na jarowizację. Wyróżnia się dobrym wigorem jesienią, dzięki czemu łatwo osiąga optymalną do zimowania wielkość. Cebule są kuliste, białe po obraniu. Polecane również do zbioru z suchą łuską i do krótkiego przechowywania. Szczypior ciemnozielony, zdrowy z silnym woskiem.

Termin siewu: 15-31 sierpnia.

Valentino F1 (Hazera)) - odmiana wczesna. Cebule o łusce jasnej, słomkowożółtej. Ma silny system korzeniowy i daje rekordowe plony dużych cebul. Może być przechowywana do końca stycznia, z przeznaczeniem do sprzedaży na świeży rynek i dla przemysłu. Cebule są kuliste, twarde, z jasną łuską. Ze względu na mocną łuskę może być zbierana maszynowo. Szczypior silnie rosnący, wysoki, dobrze okryty woskiem, zdrowy. Termin siewu po 10 kwietnia. Odmiana odporna na różowienie korzeni (HR) i Fusarium (IR).

VirgilioF1 (Hazera) - bardzo wczesna, przeznaczona na świeży rynek, dla przemysłu i przechowywania. Odmiana o silnym wigorze, intensywnie rosnąca, o bardzo dużym potencjale plonotwórczym. Cebule są kuliste, wyrównane, z cienką szyjką. Dobra jakość produktu pozwala na jego krótkie przechowanie. Zalecana norma wysiewu, w zależności od przeznaczenia, dla przemysłu 2,2-2,5 jedn./ha, na świeży rynek 2,5-3,0 jedn./ha.

VectraF1 (PlantiCo) - odmiana średnio późna, bardzo plenna, o dobrej strukturze plonu, równomiernie załamująca szczypior i niezawodna w plonowaniu. Tworzy duże, kuliste, wyrównane cebule z dobrze przylegającą złotą łuską. Miąższ jest biały. Nadaje

Nostrzyk biały i jego walory

Nostrzyk biały jest rośliną motylkową drobnonasienną, powszechnie występującą w środowisku naturalnym, spotykaną w stanie dzikim na suchych kawałkach gruntu, żwirowiskach i piaskach bogatych w wapń. Jest bardzo dobrą rośliną strukturotwórczą gleb lekkich i najlżejszych. Można ją wykorzystać jako nawóz zielony, w celu wzbogacenia tych gleb w azot i próchnicę.

Uprawa nostrzyka białego w Polsce jest słabo rozpowszechniona. Zaletą tego gatunku jest duża wydajność zielonej masy – od 200 do 400 dt z ha (!). Zawartość białka w zielonce koszonej we wczesnych fazach rozwoju jest zbliżona do tej u koniczyny lub lucerny. Ujemną cechą jest szybkie drewnienie łodyg oraz występowanie kumaryny i olejku eterycznego, które nadają paszy nieprzyjemny aromat i mogą wywołać choroby u zwierząt. Zawartość kumaryny jest najniższa u młodych roślin przed zawiązaniem pąków, a następnie wzrasta osiągając maksimum podczas kwitnienia. Z tego względu **na paszę w postaci zielonki, siana lub kiszonki nadają się rośliny młode**.

Nostrzyk jest chętnie spożywany przez owce i konie, natomiast bydło i trzoda chlewna muszą się do niego przyzwyczaić.

Wymagania klimatyczne

Roślina odznacza się podobną zimotrwałością jak lucerna mieszańcowa. Rzadko zdarzają się uszkodzenia nostrzyka wskutek wahań temperatury na przedwiośniu. Jego wymagania wodne są duże, ale dzięki rozwinięciu głębokiego systemu korzeniowego może czerpać wodę z warstw głębszych. Dlatego udaje się w rejonach, gdzie ilość opadów nie przekracza 400 mm rocznie. Jeśli jednak jego system korzeniowy jest słabo rozwinięty, lub braknie wody w głębszych warstwach gleby, nostrzyk cierpi od suszy, co objawia się przedwczesnym zasychaniem dolnych liści. Jest typową roślina dnia długiego.

Uprawa roli i wymagania pokarmowe

Uprawa roli nie odbiega od ogólnych zasad przyjętych dla większości roślin motylkowych. We wczesnych fazach rozwoju nostrzyk jest mało odporny na zachwaszczenie, dlatego warto uprawić go z trawami, np. z kupkówką. Po zebraniu pierwszego pokosu z trawami problem zachwaszczenia przestaje istnieć. Uprawa nostrzyka z trawami ma też inne zalety – zmniejsza straty przy produkcji siana i daje lepiej zbilansowaną paszę dla zwierząt.

Jego wymagania pokarmowe są największe w stosunku do wapna, następnie potasu i fosforu. Na glebach o bardzo niskiej zawartości potasu i fosforu zaleca się stosowanie dawki około 120kg/ha K, i około 50-60 kg/ha P.

Siew i pielęgnacja

Przy ocenie wartości użytkowej materiału siewnego należy zwrócić uwagę na **ilość nasion twardych** (mają grubą okrywę i nie przepuszczają wody potrzebnej do skiełkowania nasion), **która może dochodzić u nostrzyka do 50%.**

Nostrzyk jest rośliną światłolubną - rozwija się najlepiej, gdy jest wysiany wiosną bez rośliny ochronnej. Norma wysiewu wynosi 15-20 kg/ha nasion, w rzędy odległe o 20-30 cm. Zbioru nasion dokonuje się w drugim roku uprawy.

Nostrzyk stosunkowo łatwo zawiązuje nasiona, których wydajność wynosi 0,3-0,6 t z hektara. **Strąki osypują się, dlatego należy rośliny zbierać, gdy około 50% strąków osiągnie dojrzałość żółtą**. Na większych powierzchniach uprawę kosi się kombajnem i wyciera ze strąków za pomocą bukownika.

Jak użytkować?

Wysiany nostrzyk może być użytkowany jako pastwisko, zbierany na zielonkę, susz, kiszonkę lub przyorywany jako zielony nawóz. **Zbiór na zielonkę, siano lub kiszonkę należy wykonać najpóźniej w okresie pąkowania.**

Zaleca się koszenie nostrzyka rano lub wieczorem, ponieważ w ciągu dnia, pod wpływem słońca, wzrasta w nim zawartość kumaryny.

W roku zasiewu uzyskujemy jeden pokos, w następnych latach dwa pokosy.

Nostrzyk jest rośliną miododajną. W lecznictwie ma zastosowanie w leczeniu żył, wywiera również działanie uspokajające i rozkurczowe przewodu pokarmowego, układu wydalniczego i oddechowego. Suszony odpędza mole.

Programy rolnośrodowiskowe-klimatyczne w Polsce mają chronić stare odmiany roślin uprawnych zagrożonych wyginięciem. Jednym z najbardziej dostępnych gatunków w programie rolnośrodowiskowo-klimatycznym jest właśnie nostrzyk biały. ■

Lucyna Soszyńska
MODR Oddział Siedlce

---

się do bezpośredniego spożycia, dla przemysłu, przetwórstwa i przechowywania.

Warsa F1 (PlantiCo) - wczesna odmiana, bardzo plenna. Cebule duże, kuliste, z cienką szyjką, dobrze wyrównane. Polecana do uprawy na bardzo wczesne zbiory - zarówno pęczkowe, jak i zbiór cebul na świeży rynek.

Soplica (Spójnia Nochowo) - odmiana średnio późna. Cebule wyrównane, o wydłużonym kształcie. Wyróżnia się wysoką jakością cebul oraz dobrą plennością. Łuska okrywająca cebule jest żółta, dobrze przylegająca. Miąższ biały i twardy. Odmiana polecana zarówno do bezpośredniego spożycia, jak i przechowywania.

Rosa F1 (Spójnia Nochowo) - wczesna, mieszańcowa odmiana cebuli, o dużym plonie dużych cebul oraz wysokich parametrach jakościowych. Polecana do bezpośredniego spożycia, przetwórstwa, a także do przechowywania.

Dla producenta cebuli ważne jest uzyskanie wysokiego, o dobrej jakości plonu. Może o tym zadecydować dobór odmiany, lecz warto siać zarówno odmiany mieszańcowe, jak i ustalone. Wybór zależy od przeznaczenia i możliwości zbytu w zakładach przetwórczych i na rynku hurtowym. ■

Krystyna Wasiluk
MODR Oddział Siedlce

Zapraszamy do udziału w konkursie: Smaczne i zdrowe potrawy

Prosimy o przesyłanie na adres Redakcji wypróbowanych przepisów na różne potrawy. Oceny najciekawszego przepisu kulinarnego dokonają pod koniec 2017 r. specjalistki gospodarstwa wiejskiego i agroturystyki MODR Warszawa.

Śniegowe kule

***Składniki**: 230 g masła, ½ szklanki cukru pudru, szczypta soli, 1,5 łyżeczki cynamonu, 2 łyżeczki ekstraktu z wanilii, 2¼ szklanki mąki pszennej, ¾ szklanki orzechów pekan lub włoskich, 2 szklanki cukru pudru do obtoczenia.*

Wykonanie: Masło i cukier miksujemy w temperaturze pokojowej (do połączenia składników na puszystą masę), dodajemy ekstrakt z wanilii, sól, mąkę, cynamon i miksujemy dalej, na koniec dodajemy orzechy. Z masy formujemy nieduże kule (wielkości orzecha włoskiego) i układamy na blaszce wysmarowanej masłem lub wyłożonej papierem do pieczenia. Wstawiamy je do lodówki na około 30 minut, do schłodzenia. Pieczemy przez około 10-12 minut w temp. 180°C. Ciasteczka lekko się rozpłyną, należy przełożyć je na kratkę i jeszcze ciepłe obtaczać w pudrze. Przechowywać w zamkniętym pojemniku (puszce) do 2 tygodni.

Zapiekanka gyros

Składniki: 500 g piersi kurczaka, 2 torebki ryżu, cebula, 4-5 ogórków konserwowych, pół słoika papryki konserwowej, 200 g sera żółtego, przyprawa gyros, curry, papryka słodka, sól, pieprz, 2 łyżki majonezu, 2 łyżki ketchupu, 2 łyżki jogurtu naturalnego.

Wykonanie: Ryż gotujemy 15 minut. Filety z kurczaka myjemy, oczyszczamy i kroimy w kostkę, przyprawiamy solą, pieprzem, przyprawą gyros i słodką papryką, następnie smażymy. Ogórki, cebulę i paprykę kroimy w kostkę. Przygotowujemy sos: mieszamy majonez, ketchup i jogurt. Ugotowany ryż mieszamy z curry. W naczyniu żaroodpornym układamy warstwowo połowę ryżu, przesmażone piersi z kurczaka, pokrojone warzywa, polewamy sosem, przykrywamy połową ryżu i startym ser. Pieczemy przez około 25 minut w temp. 180°C.

Sałatka z ryżem i owocami

Składniki: ryż (1 woreczek), ½ puszki brzoskwiń, ½ puszki ananasów, 200 g szynki, 1 łyżka posiekanej natki pietruszki, 2 łyżki majonezu, 2 łyżki jogurtu naturalnego, sól, pieprz.

Wykonanie: Ryż gotujemy. Szynkę, brzoskwinie i ananasy kroimy w drobną kostkę. Wystudzony ryż mieszamy z owocami, szynką i pietruszką. Dodajemy majonez, jogurt naturalny, doprawiamy solą i pieprzem, odstawiamy do lodówki na 2 godziny.

Aleksandra Gajewska, gmina Radzanowo

Kuleczki z białej czekolady

Składniki: 100 g białej czekolady, 160 g herbatników, 1 łyżka mleka, 100 g serka homogenizowanego, 80 g wiórków kokosowych, 1 łyżka likieru Amaretto, 100 g płatków migdałowych.

Wykonanie: Herbatniki drobno pokruszyć. W niewielkim naczyniu podgrzać mleko z połamaną białą czekoladą i mieszać, aż do jej rozpuszczenia. Do wystudzonej czekolady dodać serek homogenizowany, wiórki kokosowe, likier i pokruszone herbatniki. Zagnieść ręcznie na jednolitą masę. Odstawić na kilka minut i gdy masa zacznie zastygać, formować kulki wielkości orzecha włoskiego. Obtoczyć je w płatkach migdałowych i delikatnie docisnąć, aby płatki nie odpadały. Wstawić na kilka godzin do lodówki (najlepiej na całą noc), żeby kuleczki dobrze zastygły.

Sałatka z tuńczykiem

Składniki: 2 puszki tuńczyka w sosie własnym, 4 jajka ugotowane na twardo, 4 ogórki konserwowe, 1 puszka kukurydzy, 2 łyżki majonezu, 2 łyżki jogurtu naturalnego, szczypiorek.

Wykonanie: Tuńczyka i kukurydzę odsączamy z zalewy. Ogórki i jajka kroimy w drobną kostkę, przekładamy do miski, dodajemy kukurydzę, majonez, jogurt, posiekany szczypiorek i tuńczyka. Delikatnie łączymy składniki, doprawiamy do smaku solą i pieprzem. Sałatkę dobrze jest schłodzić w lodówce przez około pół godziny.

Urszula Miaskiewicz, gmina Słubice

Mleczna kanapka

Składniki: 5 jajek, 6 łyżek mąki pszennej, 1 łyżka mąki ziemniaczanej, 1 szklanka cukru, 1,5 łyżeczki proszku do pieczenia, 2 łyżki kakao, szczypta soli.

Masa waniliowa: 0,5 szklanki mleka, 0,5 szklanki cukru, 250 g masła, cukier wanilinowy, 2 łyżki mleka w proszku, 50 g wiórek kokosowych, tabliczka gorzkiej czekolady. Dodatkowo: 50 g wiórek kokosowych, tabliczka gorzkiej czekolady.

Wykonanie: Białka oddzielamy od żółtek, ubijamy na sztywną pianę ze szczyptą soli, pod koniec ubijania dodajemy cukier i kolejno: żółtka, przesianą mąkę z proszkiem do pieczenia i kakao. Wszystko delikatnie mieszamy, wylewamy na blachę wyłożoną papierem do pieczenia. Pieczemy około 35 minut w temp. 180°C. Mleko gotujemy z cukrami, studzimy. Miękkie masło ucieramy na puch, a następnie powoli wlewamy ostudzone mleko z cukrami i stopniowo wsypujemy mleko w proszku, nie przerywając miksowania. Upieczony i przestudzony biszkopt kroimy na pół, wykładamy ¾ masy waniliowej, posypujemy wiórkami kokosowymi, przykrywamy drugim blatem ciasta, dociskamy i smarujemy resztą masy. Całość posypujemy wiórkami i startą czekoladą. Wstawiamy do lodówki na co najmniej 2 h.

Zupa krem z pieczarek

Składniki: 400 g pieczarek, 500 ml bulionu warzywnego (lub drobiowego), ½ dużej cebuli, 2 ziemniaki, 35 g masła, 80 ml płynnej śmietanki 18% (ewentualnie 50 ml gęstej śmietany 18 % + 30 ml mleka), listek laurowy, 2 ziarenka ziela angielskiego, sól i pieprz.

Wykonanie: Obraną i posiekaną w piórka cebulę podsmażamy na jednej łyżce masła, uważając aby się nie zarumieniła. Następnie dodajemy pozostałe masło oraz oczyszczone i pokrojone w plasterki pieczarki. Całość mieszamy i smażymy przez około 5-7 minut, aż pieczarki ładnie się zarumienią. Dodajemy obrane i pokrojone w kosteczkę ziemniaki, chwilę je podsmażamy, następnie zalewamy bulionem, dodajemy listek laurowy i ziele angielskie. Całość gotujemy na średnim ogniu, aż ziemniaki zmiękną (około 10-15 minut). Następnie wyjmujemy listek oraz ziele angielskie, a zupę miksujemy na gładki krem. Dodajemy śmietankę wymieszaną z odrobiną ciepłej zupy, doprawiamy do smaku solą i świeżo mielonym czarnym pieprzem. Przed podaniem zupę dekorujemy rumianymi pieczarkami i drobno posiekanym szczypiorkiem.

Marta Traczyk, gmina Sanniki

Miodobranie w jaskini

Od jak dawna ludzie zajmują się hodowlą pszczół? Trudno w to uwierzyć, ale z pewnością od co najmniej 10 000 lat! Nie można tego dokładnie określić, gdyż w zamierzchłych czasach nikt nie prowadził dokumentacji, a żadne związane z pszczelarstwem artefakty nie przetrwały.

W roku 1919 w hiszpańskiej Walencji odkryto jaskinię **d'Arana**, a w niej dobrze zachowane malowidło. Przedstawia skalną ścianę, po której wspina się mężczyzna. Jedną ręką wyjmuje z gniazda pszczelego plastry z miodem, w drugiej trzyma naczynie, do którego chowa swą zdobycz. Wokół niego latają pszczoły (patrz rysunek). Oceniono, że malowidło ma 9000 lat. Trzeba przyznać, że w niektórych częściach świata takie metody zbierania miodu stosowane są do dzisiaj. Na przykład w Nepalu pszczelarze wspinający po miód się na skały, bądź drzewa, są atrakcją turystyczną.

Pszczelarstwo w starożytności

Pierwsze pisane wzmianki o pszczelarstwie pochodzą z roku 2400 p.n.e., a więc sprzed ponad 4400 lat. Znaleziono je w oficjalnej dokumentacji pszczelarzy egipskich. Przedstawiane w nich ule do dziś można zobaczyć w Sudanie - są to zwykłe wiklinowe kosze, pokryte gliną.

Obecnie większość powierzchni Egiptu pokrywa pustynia, ale w starożytności Dolny Egipt był bogatym krajem rolniczym. Miód wykorzystywano nie tylko do słodzenia potraw czy wypieku ciast, ale również jako składnik lekarstw, maści gojących rany, a nawet farb. Co ciekawe, w Egipcie działali już wtedy pszczelarze wędrowni, którzy wczesną wiosną pakowali ule na łodzie i wysyłali je w górę rzeki – tam, gdzie zakwitały plantacje.

Pszczoły to nie tylko miód, ale i wosk. W starożytności stosowany był do mumifikacji zwłok, przy budowie łodzi i statków, jako środek wiążący do farb, w produkcji metalowych odlewów i… peruk. Miód i wosk były na tyle ważnymi produktami, że pszczołę wybrano za symbol Egiptu.

Dla porządku dodajmy jednak, że w starożytności pszczoły hodowano nie tylko tam. W Biblii można odnaleźć aż 68 wzmianek dotyczących pszczół, miodu i wosku, co świadczy o tym, że ich hodowla była powszechna w całym basenie Morza Śródziemnego.

A jak to było u nas?

Jak już wiemy, w starożytnym Egipcie, a potem Grecji i Rzymie, pszczoły początkowo chowano w oblepionych gliną wiklinowych koszach. Potem zamieniono je na gliniane naczynia. Za zachodzie Europy, jeszcze we wczesnym średniowieczu, trzymano roje w koszkach, czyli plecionych ze słomy koszach, ustawianych dnem do góry. Ta metoda hodowli sprawiała, że co roku zabijano większość rodzin pszczelich przy pozyskiwaniu miodu i wosku.

Tymczasem już około 150. roku przed Chrystusem, na pokrytych lasami terenach

obecnej Polski, a właściwie dawnej słowiańskiej Lechii czy Lechistanu, pszczelarzono od dawna w barciach. Gospodarka ta różniła się zasadniczo od rabunkowej techniki stosowanej w germańskich koszkach. Słowiański bartnik dbał, aby roje nie ginęły ani wskutek zabierania im miodu, ani zimą.

Barć – co to właściwie jest?

To nic innego jak komora wydrążona w drzewie, w której osiedlano pszczoły. Początkowo wykorzystywano w tym celu istniejące dziuple, powiększając je nieco. Potem jednak celowo budowano (dziano) barcie, drążąc drzewa (zazwyczaj sosny, dęby, lipy, graby i buki). Robiono to wiosną, przy pomocy topora i specjalnej włóczni – pieszni. Początkowo barć powstawała na wysokości co najmniej kilkunastu metrów, potem budowano je niżej, na wysokości 3-12 m.

Po wydrążeniu drzewa obcinano jego koronę, aby nie ulegało wiatrom i nie złamało się. Następnie na pień zakładano daszek chroniący je przed deszczem. Dość spory otwór barci zakrywano deską lub balikiem zwanym płaszką. Miał on wycięty pośrodku otwór, czyli „oko". Na koniec bartnik wycinał na barci ciosno – osobisty znak potwierdzający jego własność.

Obsługa barci

Bartnicy umieszczali wewnątrz barci krzyżaki, czyli dzielili jej przestrzeń na dwie połowy – górną i dolną. Dzięki temu łatwiej im było potem wycinać plastry, a pszczołom je odbudowywać.

Chcąc zabezpieczyć barć przed szkodnikami, na front nakładano śniot - dębowy wałek przecięty wzdłuż na pół, przymocowywany drewnianymi kołkami. W czasie pracy przy pszczołach śniot odwieszano na mocowany obok kołek. Przed zimą barć ocieplano wkładając pod śniot gałązki świerka lub jodły.

W ciekawy sposób zabezpieczano barć przed niedźwiedziami – obok drzewa zawieszano na linie ciężką kłodę - samobitnię. Kiedy niedźwiedź wspinał się po miód, chcąc nie chcąc poruszał ją i kłoda uderzała go uniemożliwiając wspinaczkę. Początkowo bartnicy wspinali się do barci po powrozach – leziwach. Potem wykorzystywali drabiny.

***

W porównaniu z barciami dzisiejsze ule są wspaniałym wynalazkiem – zapewniają świetne warunki życia i funkcjonowania pszczelej rodziny oraz maksymalnie ułatwiają pracę pszczelarzom. Trzeba jednak przyznać, że są one tylko kontynuacją pracy i doświadczeń bartników zdobywanych przez tysiące lat. ■

Andrzej Dmowski
MODR Oddział Siedlce

Źródło: Podręcznik dla pszczelarzy, Program Leonardo da Vinci Transfer Innowacji Materiały szkoleniowe opracowane w ramach projektu pt. „Zrównoważony rozwój pszczelarstwa w aspekcie środowiskowym w Europie" „Beekeeping European Enviromental Sustainability TO BEE OR NOT TO BEEZZZ" TR1-2010-1-16698-No LEO05 www.beeseurope.eu

Komedia pomyłek

Teatry na Mazowszu obfitują w wiele ciekawych spektakli. Ze względu na bogatą ofertę wystawianych sztuk prym wiedzie Warszawa. Nie można jednak zapominać o innych mazowieckich teatrach np. Teatrze Dramatycznym im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku, Teatrze Lalki i Aktora w Łomży z repertuarem dla dzieci czy Teatrze im. S. Jaracza w Otwocku, które również realizują ciekawe spektakle.

Wielowątkowa farsa *Interes życia* grana w Teatrze Komedia w Warszawie ukazuje perypetie początkujących bizneswoman w segmencie bieliźniarskim. Przedsiębiorcze panie biorą los we własne ręce, aby nadać marce realnych kształtów. Raczkujące przedsięwzięcie tworzone w konspiracji nieoczekiwanie zostaje zdemaskowane. Komedia kołem się toczy.

Ekscytacja nowym pomysłem na biznes, na który wpadły pełne temperamentu przyjaciółki Jane i Sybil sprawia, że kobiety wpadają w sidła własnych kłamstw i krętactw.

Koloryzują, lawirują i wprowadzają kolejne osoby w błąd. Ofiarami oszustw i przeinaczeń padają ich współmałżonkowie. Ukrywają szczegóły swojej nowej działalności, zaś o transakcjach handlowych mają zamiar opowiedzieć po podpisaniu upragnionego kontraktu z włoskim przedsiębiorcą. W rolę ekscentrycznego Włocha Bruna Frufarelli wcielił się Rafał Cieszyński. W umiejętny sposób pokazał na podstawie tej postaci gorący włoski temperament.

Mężowie widząc tajemnicze zachowania swoich małżonek zaczynają interesować się tym, co podczas długich nieobecności w domu robią ich żony. Odchodzą od zmysłów, gdyż wszystko wskazuje na to, że to nie biznes je pochłania, ale chęć przeżycia erotycznych doznań z młodymi modelami - mężczyznami z " bieliźnianego światka". I tu zaczyna się istna farsa…

Akcja staje się wartka, a kolejne niedopowiedzenia nawarstwiają się. Aby nie stracić na profesjonalizmie i dbać o pozytywny wizerunek firmy kobiety w sposób elastyczny tłumaczą fakty. Marzenie o podpisaniu umowy z włoskim biznesmenem jest tak silne, że zrobią i powiedzą wszystko. Za wszelką cenę chcą osiągnąć sukces.

Zajęte pieczołowitymi przygotowaniami do pierwszego pokazu nie podejrzewają, że są śledzone i podglądane przez ich drugie połowy. Pomysłowość panów jest powalająca. Widzimy ich schowanych za wersalką, ukrywających się na tarasie, przebierających się za parawanem za pełne wdzięku niewiasty. Kreacja Tomasza Dedka (męża jednej z Pań), odgrywającego zalotną kobietę przebraną w różową bieliznę i dodatki, czarne rajstopy, które świetnie eksponują zgrabne nogi aktora wzbudziła ogromną sympatię. Nawet w zastygłej pozycji udając manekina wygląda tak ponętnie, że zwraca uwagę odwiedzających luksusowy hotelowy pokój mężczyzn. Staje się ulubieńcem włoskiego projektanta. Mężczyzna chciałby manekina mieć w domu. Okazuje się jednak, że manekin mówi i rusza się. Postać była na tyle komiczna, że publiczność szybko ją polubiła o czym świadczyły gromkie brawa.

Na pierwszy plan wysuwa się jednak nie gra aktorska, a scenografia. Akcja rozgrywa się w gustownie urządzonym hotelu. Wnętrze przywodzi na myśl królewskie salony: pokryte złotem kanapy, stół, ciężkie zamszowe zasłony. Wojciech Stefaniak stanął na wysokości zadania. Całość uzupełniała nieszablonowa kolekcja bielizny. Wszystko posegregowane i wyeksponowane na wieszakach, manekinach i modelach wyglądało jak tuż przed pokazem.

Dużo śmiechu, a u niektórych także zażenowanie i zgorszenie wzbudził model zagrany przez Krystiana Biłko. Młodzieniec kilkukrotnie ukazał swoje wdzięki publiczności.

Na uwagę zasługują także kostiumy, które w tym spektaklu są bardzo dopracowane. Joanna Koroniewska jako Jane została ubrana w szmaragdową, klasycznie skrojoną sukienkę. Upięty zgrabnie z tyłu głowy toczek nadał jej postaci wyszukanej elegancji. Sybil (w tej roli Magdalena Wójcik) odziana była w efektowną koralową suknię. Proste uczesanie w kucyk było dobrym uzupełnieniem ubioru.Za umiejętny dobór kostiumów odpowiedzialna była Wanda Kowalska. Wszystko odprasowane i leżące jak ulał świadczy o jej perfekcji.

Ekscytacja nowym pomysłem na biznes, na który wpadły pełne temperamentu przyjaciółki Jane i Sybil sprawia, że kobiety wpadają w sidła własnych kłamstw i krętactw

Ku przestrodze

Komedia w reżyserii Tomasza Dutkiewicza to nie tylko rozrywka. Pod płaszczykiem śmiechu kryje się również gorzka prawda o ludzkiej naturze. Podobnie jak komediowe postacie bywamy nieszczerzy, zachłanni, przekładamy swoje interesy ponad wartości, które kiedyś wyznawaliśmy. Brak lojalności w związku sprawia, że odsuwamy się od swoich partnerów. Wywoływanie zazdrości w celu podbudowania własnego ego ma katastrofalne skutki dla relacji. Wraz z biletem na komedię Marcia Kash i Doug Hughes otrzymujemy także lekcję dojrzałości.

„Interes życia", reżyseria: Tomasz Dutkiewicz
Teatr Komedia w Warszawie, premiera: 6.03.2016 r.
Obsada: Joanna Koroniewska, Magdalena Wójcik, Jan Jankowski, Rafał Cieszyński, Krystian Biłko, Tomasz Dedek, Robert Rozmus. ■

Kinga Woźniak
kinga_wozniak7777@wp.pl

Dokąd na ferie?

Niestandardowy przegląd od morza do Tatr

Parafrazując słowa sztandarowego utworu „Kabaretu Starszych Panów", można by pokusić się o stwierdzenie, że „w czasie ferii dzieci się nudzą". Dwutygodniowa przerwa od szkolnych obowiązków, koniec z porannym wstawaniem i nieodłącznym pytaniem: „odrobiłeś już lekcje?", to dla naszych pociech wyczekany i zasłużony czas na relaks. W naszej gestii natomiast leży to, aby dzieciom ten czas odpowiednio zagospodarować i do owej nudy nie dopuścić. A jeśli przy okazji zimowych szaleństw najmłodszych członków rodziny uszczkniemy coś dla siebie, to tym lepiej...

Choć w tym roku uczniowie z województwa mazowieckiego odpoczywają jako ostatni, czas najwyższy podjąć decyzję, co do formy zimowego wypoczynku. Planując go pomiędzy 13 a 26 lutego, wachlarz możliwości mamy naprawdę imponujący.

W zależności od naszych upodobań, zainteresowań naszych pociech i możliwości finansowych, możemy pokusić się o spędzenie ferii na gorących piaskach Wysp Kanaryjskich, czy w alpejskich kurortach narciarskich. Ale i tutaj sprawdziłoby się słynne powiedzenie: „cudze chwalicie, swego nie znacie". Nasza ziemia ojczysta ma nam bowiem sporo do zaoferowania na ten zimowy czas. Możliwości nie kończą się na tradycyjnych sankach, łyżwach, czy nartach... Może tego roku warto pójść o krok dalej i zaskoczyć nasze dzieci niestandardowym podejściem do tematu?

Wizyta w wiosce indiańskiej

Idąc tym tropem, na początek proponujemy wycieczkę do Westernlandu, czyli największej wioski indiańskiej w Europie. Wbrew pozorom, nie musimy pokonywać tysięcy kilometrów, aby znaleźć się w magicznej krainie Dzikiego Zachodu. Dziewicze tereny nieskażone przez cywilizację… Indianie, kowboje, szeryfowie… Tipi, w których znajdziemy rekwizyty i oryginalne ozdoby indiańskie. Fotele wodzów, irchowe suknie i łapacze snów. Zwieńczeniem ekscytującej podróży po Dzikim Zachodzie będzie nocleg w tradycyjnym, indiańskim namiocie... a wobec tego żadna blada twarz nie pozostanie obojętna. Nie tylko ta najmłodsza... To wszystko czeka na nas w samym centrum Wielkopolski, **w Józefowie koło Chocza.**

Wioska indiańska w Józefowie, www.westerland.pl

Zabawa na Saneczkowej Górze

Dla tych, którzy zimę utożsamiają z białym szaleństwem, a oczywistym kierunkiem wydają im się góry, proponujemy coś z zimowej klasyki, ale w nieklasycznej odsłonie. Najmłodszym z pewnością przypadnie do gustu **Saneczkowa Góra** w **Karpaczu**. Prawdziwe igloo, śnieżna ślizgawka i wieża obronna do walki na śnieżki - to tylko część atrakcji, na które liczyć mogą nasze pociechy. Zimowy plac zabaw z przeróżnymi sprzętami do zjeżdżania oraz najdłuższy tor snowtubingowy do ekscytujących zjazdów na dmuchanych dętkach - to jedynie zapowiedź tego, co ma nam do zaoferowania województwo dolnośląskie.

Narciarstwo w stylu tetro

Po sąsiedzku, ale dla tych nieco starszych - **Ski Retro Festiwal**. Narciarska impreza organizowana w **Szklarskiej Porębie** od 2006 roku. Zabawa w klimacie retro i sprzęt z początków XX wieku. Drewniane narty, skórzane buty i bambusowe kije. Wełniane swetry, eleganckie pumpy i stylowe spódnice. Choć istotą imprezy jest współzawodnictwo na stoku, tak naprawdę chodzi o dobrą zabawę. Pomimo tego, że nieraz na metę dociera jedynie jedna narta i to bez zawodnika, w corocznych edycjach nie brakuje śmiałków, którzy stawiają czoła ośnieżonym stokom. Doborowe towarzystwo, znakomita zabawa i potężna dawka humoru - to znak charakterystyczny atrakcji Slalomu Retro.

A może nad morze?

Ci, którzy przekonani są o wyższości gór nad morzem - zmienią swoje zdanie, jeśli choć raz dadzą się przekonać do spędzenia zimy nad Bałtykiem. Nadmorskie kurorty cieszą się coraz większą popularnością, nie tylko w szczycie sezonu letniego. Zapierający dech krajobraz zamarzniętej wody i oprószonego białym puchem piasku, przyciąga nad polskie morze nie tylko morsów. Myśląc „zima nad morzem" natu-

dokończenie na str. 32

Horoskop na luty 2017

Baran (21 marca – 19 kwietnia)

W lutym Baran może wzmocnić swoją pozycję zawodową, jeśli mu na tym będzie zależało. Powinien wykazywać konsekwencję i trzymać się planów. Są osoby, które mu sprzyjają i cenią jego inicjatywę, ale ma też przeciwników. Na razie wszystko jest na dobrej drodze i kłopotów nie widać. Wiosną mogą poprawić się finanse. Uwaga! Należy unikać romansu w pracy, bo będą kłopoty.

Byk (20 kwietnia - 22 maja)

Byki jest trudno wyprowadzić z równowagi, bo wiele sytuacji i zachowań potrafią przewidzieć. W lutym coś, a raczej ktoś, może je jednak zaskoczyć. Oczywiście poradzą z tym sobie, ale niesmak pozostanie. Ustąpi dopiero wtedy, gdy Byk będzie mógł się zrewanżować za doznaną przykrość. W lutym w bliskim otoczeniu może pojawić się interesująca osoba, ale – zwłaszcza na początku - trzeba będzie zachować ostrożność.

Bliźnięta (23 maja – 21 czerwca)

Luty będzie udanym miesiącem. W pracy stopniowy wzrost uznania, co w niedalekiej przyszłości może zaowocować podwyżką. Chyba, że pewne nieprzemyślane, a może raczej emocjonalne działania Bliźniąt, zrażą ich przełożonych. Ale jeżeli nawet tek się stanie, to niełaska potrwa krótko, bo Bliźniąt trudno jest nie lubić. Im bliżej wiosny, tym bardziej realna podwyżka.

Rak (22 czerwca – 22 lipca)

W lutym będzie oczekiwać się od Raka większej inicjatywy w pracy. Dostanie kredyt zaufania i skorzysta ze swoich - niemałych przecież - możliwości. Pomimo początkowych przeszkód przekona innych, że jest dobrym pracownikiem i zostanie doceniony. Możliwa podwyżka wiosną. Niestety, w związkach przejściowe kłopoty. Trzeba będzie zadbać o relacje z partnerem.

Lew (23 lipca – 23 sierpnia)

Lew będzie miał kłopoty osobiste. Zrozumie, że w jego związku narasta rozdźwięk, co może oznaczać nawet jego schyłek, i co byłoby dla Lwa ciosem. Nastanie czas rozważań nad przyszłością. Problem należy rozwiązać jak najszybciej, bez czekania aż sytuacja się zmieni. Konieczna jest poważna rozmowa, ale bez złych emocji. W pracy bez większych zmian.

Panna (24 sierpnia – 22 września)

Panny będą miały małe kłopoty w pracy, gdyż w lutym gwiazdy nie są w korzystnym położeniu. Nie będzie sukcesu, ale i nie poniosą klęski. Zrozumieją, że nie muszą prowadzić pewnych działań i zaakceptują fakt, że nie zawsze muszą być odpowiedzialne za wszystko. Pora na odpoczynek, wyłączenie się na pewien czas i czułe zajęcie się partnerem.

Waga (23 września – 22 października)

W lutym możliwe są problemy w pracy. Może chodzić o zwalniania pracowników w firmie, zawalenie pilnych terminów lub przeprowadzkę. Trzeba będzie bardziej się starać, aby utrzymać swoją pozycję. Na przykład poświęcić trochę wolnego czasu, lub efektywniej wykonywać obowiązki. To najpewniejszy sposób na kłopoty. Za to w życiu osobistym bez zmian.

Skorpion (23 października – 21 listopada)

Wskutek zaniedbań w pracy mogą pojawić się kłopoty. Uważaj jednak na tych, którzy będą chcieli Ci pomóc – mogą nie mieć dobrych zamiarów. Odpoczynek odnajdziesz w rodzinie. Pomysł, na który wpadniesz, odłóż na później. Poświęć się pracy, ale ustal pewne granice, inaczej kłopoty mogą się nasilić.

Strzelec (22 listopada – 21 grudnia)

Dzięki dobremu nastawieniu do innych porozumiesz się z pracownikami, a nawet swoim szefem. Nie korzystaj jednak z informacji uzyskiwanych w firmie, w lutym jest to ryzykowne. Podczas oficjalnych spotkań zachowaj powściągliwość. Luty jest miesiącem, w którym Strzelec powinien być ostrożniejszy niż zwykle, to wystarczy, żeby spokojnie przejść przez nie najlepszy okres.

Koziorożec (22 grudnia – 19 stycznia)

Luty nie jest dobrym miesiącem do podejmowania decyzji i dlatego ich unikaj. Wcześniej trzeba wszystko dobrze rozważyć i o poradę poprosić kogoś bliskiego. Nie spóźniaj się do pracy, bo ktoś nieżyczliwy może to zauważyć. Więcej czasu spędzaj z przyjaciółmi, a przetrwasz niekorzystny okres.

Wodnik (21 stycznia - 20 lutego)

To będzie dobry miesiąc. W pracy może się polepszyć, ale warunkiem jest Twój większy wysiłek. Spróbuj wykorzystać okazję i pracuj z większym poświęceniem, nawet po godzinach. Pojawią się szanse zdobycia dodatkowych pieniędzy, więc wykorzystaj to. Zadbaj też o życie towarzyskie i zaproś do siebie przyjaciół.

Ryby (19 lutego – 20 marca)

Jeśli będziesz rzetelnie pracować, to właśnie w lutym pojawi się możliwość zyskania uznania, a nawet awansu. Szef doceni Ryby, co nie zdarza mu się zbyt często. Ponieważ sprzyjają Ci gwiazdy, możesz zyskać przyjaciela, albo oddaną przyjaciółkę. Możliwa podwyżka na wiosnę.

Wróż Jan

dokończenie ze str. 31

ralnym jest zwizualizowanie sobie błogiego wypoczynku w basenach termalnych czy szalonej rozrywki w licznych aquaparkach. Niezapomnianą przygodą mogą okazać się jednak **zimowe rejsy statkiem**. Jednym z najpopularniejszych jest rejs wolnocłowy z Gdyni do Bałtijska. Dla tych, którzy nie wyobrażają sobie ferii bez białego szaleństwa na stoku, a jednocześnie chcieliby powdychać nieco jodu, świetnym rozwiązaniem będzie **Łysa Góra** w **Sopocie - jedyny wyciąg narciarski w Polsce z widokiem na morze.** Na wzniesieniu znajdują się dwie trasy zjazdowe, wypożyczalnia sprzętu, snowpark z przeszkodami oraz tor saneczkowy.

Wioska indiańska w Józefowie, www.westerland.pl

Ferie nad Wisłą?

Na deser coś z naszego podwórka - ***Zima nad Wisłą*** to świetne rozwiązanie dla tych, którym marzy się klimat zimowych ferii, a nie mogą pozwolić sobie na kilkudniowy wyjazd. Królowa polskich rzek przedstawia imponującą ofertę aktywnego wypoczynku blisko wody. Rejs katamaranem, pokaz pływania w lodowatej wodzie, spływy kajakowe, czy pokazy wioślarzy - to zaledwie namiastka tego, co znajdziemy w zimowej ofercie warszawskiego **Klubu Rejs**.

Polska jest piękna...

... od morza aż do Tatr. W międzyczasie przeżywając przygodę niczym z planu westernu, a kończąc spokojniejszym, ale niemniej ekscytującym wypadem nad Wisłę - wydawać by się mogło, że jedynym ograniczeniem w organizacji tegorocznych ferii zimowych jest nasza wyobraźnia. ■

Anna Rychlewicz

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Profesjonalni doradcy rolniczy zapraszają!

- uczymy, szkolimy, promujemy,
- dostarczamy bieżących informacji dla rolników,
- wypełniamy wnioski o dofinansowanie,
- w sytuacjach kryzysowych pomagamy szacować straty,
- we współpracy z naukowcami prezentujemy rolnikom innowacyjne rozwiązania, technologie i narzędzia dla gospodarstw rolnych.

Oddziały MODR Warszawa:

Bielice, Ostrołęka, Płock, Poświętne w Płońsku, Radom, Siedlce

www.modr.mazowsze.pl

Groźne szkodniki jabłoni i gruszy (cz. 2)

Wraz z nadejściem kolejnego sezonu wegetacyjnego zastanawiamy się, które szkodniki będą szczególnie uciążliwe w naszych sadach. Wiadomo, że o stanie zagrożenia decyduje wiele czynników - lokalizacja, warunki pogodowe, stosowane dotychczas środki ochrony czy naturalni wrogowie. Prowadząc jednak systematyczne zimowe i wczesnowiosenne lustracje sadów możemy ocenić zagrożenie na podstawie liczby form zimujących.

Przędziorki należą do grupy szkodników wyrządzających duże szkody w sadach. Są polifagami, żerują najczęściej na spodniej stronie liści. Żywią się sokiem komórkowym powodując szarzenie i srebrzenie się uszkodzonych liści. Jeśli populacja przędziorków jest bardzo liczna, żerują one także na ogonkach liściowych, szypułkach kwiatów, na kwiatach i młodych przyrostach. Efektem jest redukcja ilości pąków kwiatowych na następny sezon, zmniejszenie się ilości i wielkości owoców oraz ograniczenie wzrostu drzew.

Przędziorek owocowiec i przędziorek chmielowiec

Te dwa gatunki przędziorków mają duże znaczenie ekonomiczne. Ich szkodliwość jest podobna, ale biologia różna. Przędziorek owocowiec składa intensywnie czerwone jaja zimowe w drugiej połowie okresu wegetacyjnego. Natomiast w przypadku przędziorka chmielowca zapłodnione samice zimują pod spękaną korą, uschniętymi liśćmi i na powierzchni gleby. Ich odporność na niskie temperatury jest bardzo wysoka (-33^{0}C). W Polsce, w ciągu roku, występuje w sezonie, od czterech do pięciu pokoleń tych szkodników.

Trzeba przyznać, że bez regularnej lustracji w sadzie polegającej na obserwacji występowania przędziorków i ich jaj ochrona nigdy nie będzie efektywna. Szczególnie ważne są cotygodniowe lustracje - od końca kwitnienia do zbiorów, zwłaszcza w okresie długotrwałych upałów. Niestety często zdarza się, że do zwalczania przędziorków przystępujemy latem, kiedy zaobserwujemy przebarwione liście i dużą populację owadów. Zabiegi ochrony są wtedy bardzo drogie, ponieważ należy zastosować preparat lub mieszaninę preparatów zwalczających wszystkie stadia rozwojowe przędziorków, np. Magus 200 SC + Apollo 500 SC lub Ortus 05 SC + Nissorun 050 EC, Omite 570 EW + Apollo 500 SC.

W sadach, gdzie wykonywane są wczesnowiosenne zabiegi olejem parafinowym oraz latem, gdy do ochrony chemicznej wykorzystuje się selektywne preparaty, z roku na rok zwiększa się populacja dobroczynka gruszowego, który doskonale kontroluje przędziorki, o czym warto pamiętać.

Szpeciele

Są liczną grupą szkodników (roztoczy) występujących corocznie w wielu sadach, szczególnie jabłoniowych i gruszowych. Z powodu mikroskopijnych rozmiarów są niewidoczne gołym okiem. Do najważniejszych gatunków szpecieli żerujących na drzewach owocowych należą: **pordzewiacz jabłoniowy, wzdymacz gruszowy i podskórnik gruszowy**. Wczesną wiosną wysysają soki z rozwijających się pąków, co powoduje, że pierwsze liście są małe, pomarszczone, podobne do uszkodzonych przez mróz. Efektem żerowania są uszkodzenia blaszek liściowych, ordzawienia, a nawet deformacja owoców. Latem i jesienią na jabłoniach i gruszach obserwuje się ordzawienia dolnej strony liści, które z czasem wyginają się łódkowato — jest to skutkiem żerowania pordzewiacza jabłoniowego i wzdymacza gruszowego. Szczególnie wrażliwe na żerowanie pordzewiacza jabłoniowego są odmiany Jonagold, Sampion, Ligol, Gala i Idared.

Odmienne objawy powoduje podskórnik gruszowy - wiosną na liściach gruszy powstają jasnozielone, drobne pęcherzyki, które z czasem stają się rdzawobrązowe.

Obfite deszcze i chłody hamują rozwój populacji roztoczy, natomiast długotrwałe susze i wysokie temperatury, które ostatnio często występują, sprzyjają ich rozwojowi. Ciepłe zimy i wiosny przyczyniają się do szybkiego rozwoju kolejnych pokoleń. Poważnym problemem w ochronie przed szkodliwymi roztoczami jest uodparnianie się ich na stosowane preparaty oraz niszczenie roztoczy drapieżnych przez stosowanie nieselektywnych środków ochrony. Przed szpecielami powinno się chronić przede wszystkim sady mateczne i szkółki. Do zwalczania wszystkich tych gatunków przed kwitnieniem można zastosować preparaty: Ortus 05SC, Amarant 05 SC a po kwitnieniu takie preparaty jak: Envidor 240SC, Vege 240 SC, Koromite 10EC.

Zwójkówki

W ostatnich latach w sadach jabłoniowych największe zagrożenie stwarzają **zwójka bukóweczka** i **zwójka siatkóweczka**, a także **wydłubka oczateczka** i **zwójka różóweczka**. Gąsienice poszczególnych gatunków nie tylko uszkadzają pąki kwiatowe, liściowe, ale także zawiązki i już wyrośnięte owoce. Walkę z tą grupą szkodników należy rozpocząć od początku sezonu. Zwalczanie zwójkówek nie jest łatwe — w każdym sadzie występuje zwykle kilka gatunków o odmiennej biologii, wymagających różnych terminów stosowania insektycydów. Z ograniczaniem liczebności zwójkówek dobrze sobie radzą pożyteczne organizmy. W przypadku zwójki różóweczki jest to **kruszynek**, który może zniszczyć nawet 50% jaj. Jeśli już musimy zastosować zwalczanie chemiczne, to możemy użyć następujących środków: Runner 240 SC, Sherpa 100 EC, Affirm 095SG, Steward 30 WG.

Szkodników w sadach jest naprawdę dużo. Trudno w krótkim artykule zawrzeć wszystkie uwagi i informacje dotyczące ich zwalczania. Dlatego warto śledzić prasę fachową i komunikaty, a przed podjęciem decyzji o zwalczaniu dokonać lustracji sadu i przekonać się czy jest to naprawdę konieczne. ■

Grażyna Michalak
MODR Oddział Bielice

Źródła:
1. Sad Nowoczesny nr3/2015;
2. Sad Nowoczesny nr 8/2016

Ankieta
Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego
„OCEŃ SWOJEGO DORADCĘ z MODR WARSZAWA”

Jednym z najcenniejszych zasobów każdego przedsiębiorstwa są osoby w nim pracujące, które budują obraz Firmy w oczach klientów, przynoszą jej materialne i wizerunkowe korzyści. Najlepsi pracownicy sprawiają, że przedsiębiorstwo funkcjonuje we właściwy sposób. Z badań wynika, że najmocniejsze firmy na rynku to takie, w których aktywność zawodowa jest traktowana przez pracowników nie tylko jako źródło dochodu ale i przyjemności.

MODR Warszawa ogłasza wewnętrzny konkurs dla doradców. Pragniemy dowiedzieć się jak nasi pracownicy są postrzegani przez odbiorców ich usług. Co muszą zmienić by było lepiej i z czego mogą być dumni. Mamy nadzieję, że w tej ocenie pomogą nam właśnie Państwo.

Będziemy wdzięczni, jeśli poświęcicie Państwo kilka minut swojego cennego czasu, wskażecie znanego Wam doradcę MODR Warszawa i ocenicie jego pracę wypełniając tę ankietę.

Ankietę będziemy publikować prawie do końca roku, więc każdego miesiąca będą mogli Państwo oceniać usługi doradców MODR Warszawa.

REGULAMIN:

1. Ankieta dotyczy wszystkich pracowników i doradców Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie z Oddziałami w Bielicach, Ostrołęce, Płocku, Poświętne w Płońsku, Radomiu oraz Siedlcach.
2. Ankieta dostępna jest tylko w miesięczniku „Wieś Mazowiecka”.
3. Ankietę wypełnia rolnik, który korzysta z usług doradczych pracowników Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.
4. Ankiety nie może wypełniać pracownik MODR ani jego rodzina.
5. Osoba wypełniająca ankietę musi ją własnoręcznie podpisać, wyciąć z gazety i przekazać doradcy MODR Warszawa lub też wysłać na adres: Mazowieckie Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ul. Czereśniowa 98, 02-456 Warszawa z dopiskiem na kopercie **„OCEŃ SWOJEGO DORADCĘ z MODR WARSZAWA**”.

„OCEŃ SWOJEGO DORADCĘ z MODR WARSZAWA”

Ocena wypełniającego w skali od najwyżej 5 do najniżej 1.	**Ocena**
Proszę podać imię i nazwisko doradcy MODR Warszawa, z którym Pan/Pani współpracuje	
1. Proszę ocenić wiedzę doradcy	
2. Proszę ocenić aktualność informacji przekazywanych przez doradcę MODR Warszawa	
3. Proszę ocenić przejrzystość przekazu i sposób przekazania informacji przez doradcę	
4. Proszę ocenić ubiór i zachowanie doradcy	
5. Proszę ocenić częstotliwość kontaktu z doradcą (osobistego, telefonicznego czy też i mailowego)	

Dane wypełniającego ankietę:

1.	Imię i nazwisko
2.	Miejscowość
3.	Numer kontaktowy lub mail

Podpis wypełniającego .....

Dziękujemy za pomoc i wypełnienie ankiety.

Luty 2017

Emil, czyli kiedy psy są szczęśliwe, szczęśliwy jest cały świat

Jędrzej Fijałkowski

Słówko przed…

Może to wszystko będzie trochę nie po kolei. Może będzie w tym trochę chaosu. Ale na początku zawsze był chaos. Jeśli człowiek staje przed sytuacją, w której dotąd nie uczestniczył i ona go prawie przerasta (no bez przesady, dopiero jak stanie na dwóch łapach), nie należy się dziwić, że czuje się chwilowo zagubiony.

Nie jest to w końcu dziennik, w którym dokładne oddanie każdego milimetra dnia powszedniego uznawane jest za kronikarską zaletę. Jeśli ktoś nie może żyć bez chronologii, niech zacznie czytać od rozdziału trzeciego. Myślę jednak, że tego, co związane jest z emocjami, nie zawsze da się opisać po kolei. Stałoby się wówczas uładzone, przemyślane, nie do zniesienia grzeczne i wyperfumowane. A nie zaczęło się od zapachu.

Rozdział I
PACHNIDŁO

Śmierdział nie do opisania. Nie był to zapach stajni, obory czy czegokolwiek, do czego człowiek, w jakiś tam sposób jest przyzwyczajony i potrafi po dwóch czy trzech głębszych wdechach rozpoznać i oswoić albo przynajmniej tymczasowo zaakceptować. Tymczasowo. Tu jednak zanosiło się, że będzie śmierdział przez najbliższych sześć godzin, choćbyśmy mieli otworzyć wszystkie okna samochodu w drodze z Wejherowa do Warszawy. Śmierdząc więc, jak śmierdzi sfermentowana bieda ze śmietniska, wlazł na tył, za kratką, gdzie było tyle miejsca, że mógł się położyć i leżeć. Bez możliwości przekręcenia się choćby na drugi bok. Nie zatrzymaliśmy się ani razu po drodze, humanitaryzmu nie mając za grosz, bo i skąd pewność, że on wlezie z powrotem albo, że ja będę miał siłę, aby go tam wepchnąć. Ważył prawie tyle ile worek cementu!

Było mi wszystko jedno, co zrobi w tym bagażniku. Całkowicie wszystko jedno. Samochód i tak pójdzie do odkażenia razem z naszymi ubraniami.

Zachował się jednak, jak gentleman, z wyższością stosowną do wzrostu i świadomością przewagi swoich gabarytów. Co zrobimy jednak na miejscu, kiedy wysiądziemy przed domem? Jak wprowadzę to śmierdzidło do domu? Tego się potem ni-

czym nie wywabi! Oczami wyobraźni widziałem świątecznych gości w garniturach i sylwestrowych kiecach, którym rozdaję wachlarze i zapewniam, że gdy tylko wyjdą – wszystko minie. Wyobraźni mi nie brakuje: kolejna odsłona ukazywała plajtę firmy, skrzętne omijanie mnie przez dotąd zaprzyjaźnione osoby, towarzyski ostracyzm i śmierć cywilną pod czterema śmierdzącymi łapami.

Na szczęście dziewczyny, które nas w ten pasztet wrobiły, podniosły słuchawkę prawie natychmiast, kiedy zadzwoniłem, i wyraźnie były przejęte, gdy na ostatnim oddechu, świszcząc przez wydmuchane wiatrem gardło, oznajmiłem docieranie do rogatek miasta. Ich zainteresowanie, jak łatwo się domyśleć, nie dotyczyło stanu, w jakim dojeżdżamy, a jedynie, czy śmierdziuch czuje się dobrze.

– On czuje się świetnie – stwierdziłem. – My gorzej i błagam was na wszystko, zróbcie coś, żebym mógł go wykąpać, nim wejdzie do domu.

W słuchawce zaległa cisza, potem jakieś odległe pomrukiwania świadczące o wymianie zdań przy jednoczesnym tłumieniu dłonią mikrofonu, wreszcie za chwilę:

– Oddzwonimy za parę minut.

– Matko, ile to będzie kosztować? – panika w oczach mojej towarzyszki podróży, przy okazji i życia.

– Choćby pięćset, to i tak mało w porównaniu z tym, co trzeba będzie zrobić, jeśli ten śmierdziel przekroczy próg mieszkania.

Sobota wieczór, ciemno, na drodze ruch jak cholera, z przeciwka walą po oczach światłami, na horyzoncie Pałac Kultury, w radiu „Chwila relaksu", w bagażniku smród, w gardle popiół, w nosie katar. Dzwonią.

– Znaleźliśmy – w głosie euforia. – Na Saskiej Kępie jest punkt usługowy. Jego właścicielka mieszka po drugiej stronie ulicy. Obiecała, że jak przyjedziecie, otworzy salon i was wykąpie.

– Psa! Psa ma wykąpać, nie nas! My jakoś dotrwamy do domu…

– Czego się złościsz? Zadzwoń do niej, jak będziecie dojeżdżać.

– Buźka.

Dojechaliśmy. Rozprostowałem się bez kompleksów, wychodząc. Otworzyłem tylne drzwi. On też się rozprostował. Też bez kompleksów. Wylazł na dwór. Bez potrzeby unoszenia go do góry łbem tryknął mnie w żołądek. Milutki.

Czekamy niedługo. Nadchodzi właścicielka „Pięknego psa", salonu urody dla wszystkich czworonogów. Dla doga też? Pani zapewnia, że absolutnie tak, jednak kiedy wspólnie wpychamy go na myjnię, okazuje się, że brakuje pół metra. Zakładamy fartuchy. Plastikowe, w kwiatki. Paradnie. Staram się nie patrzeć w lustro. Przypominam sobie fragment kabaretowego skeczu Czechowicza, w którym powtarzającym się leitmotivem był wymawiany w chrapliwym, praskim slangu tekst: „dobrze, że chłopaki tego nie widziely". Oj, dobrze.

Podchodzimy do myjni. Znam gościa ledwie od paru godzin, jest potężny, nie mam pojęcia, jak się zachowa. Jeśli ze zniecierpliwieniem kłapnie pyskiem – mogę zostać bez ręki. Bóg z nim. I tak nie mam dla niego kagańca.

Myślę jednak, że tego, co związane jest z emocjami, nie zawsze da się opisać po kolei.

Pani odkręca kran i bierze do ręki prysznic. Nawet nie protestuje. Łeb zwiesił, ogon spuścił – pies na stracenie. Woda leje mu się na grzbiet, kosmetyczny koncert na trzy pary rąk trwa w najlepsze, a ten jakby trzy ćwierci do śmierci, cal od psiego Aarona, milimetry od Tęczowego Mostu. Taką obojętną rezygnację dostrzec można jedynie u przystankowych pijaczków, którzy, patrząc na dno butelki, stwierdzają, że nie ma tam już nic, pić nadal się chce, a kasy jak nadziei – znikąd.

Rozpacz. Pani pozwoliła wziąć z półki, których wokół pełno, psie smakołyki. Wetknęliśmy mu w pysk. Zjadł bez entuzjazmu.

Ostatnie płukanie. Trzy razy szamponowany, trzy razy płukany. Czwarty – dla pewności. Zlazł z myjni, nadal pogrążony w sobie. Odskoczyliśmy gwałtownie wszyscy troje. W niewielkim saloniku wyłożonym glazurą i terakotą spadł deszcz. Pies się otrząsnął. Szefowa przedstawiła możliwości swojej firmy: perfumowanie, czesanie, szczotkowanie, manicure, pedicure, trwała, tapir ogona, witaminizowanie, energetyzowanie, bioprądowanie… Popatrzyłem na nią żałośnie. Zrozumiała. ■

cdn.

Książka jest do nabycia w Księgarni internetowej Wydawnictwa Zysk i s-ka, które ją wydało. Wystarczy wejść na link:
http://www.sklep.zysk.com.pl/emil-czyli-kiedy-szczesliwe-sa-psy--szczesliwy-jest-caly-swiat.html
W pierwszym kwartale 2017 ukaże się druga część przygód Emila, wydana przez Wydawnictwo ARS SCRIPTI-2, zatytułowana: „Emil 2. Kiedy psy są nieszczęśliwe, nieszczęśliwy jest cały świat".

Krzyżówka Nr 2

Krzyżówkę uzupełnij odgadniętymi hasłami, a litery z zaznaczonych pól utworzą rozwiązanie.

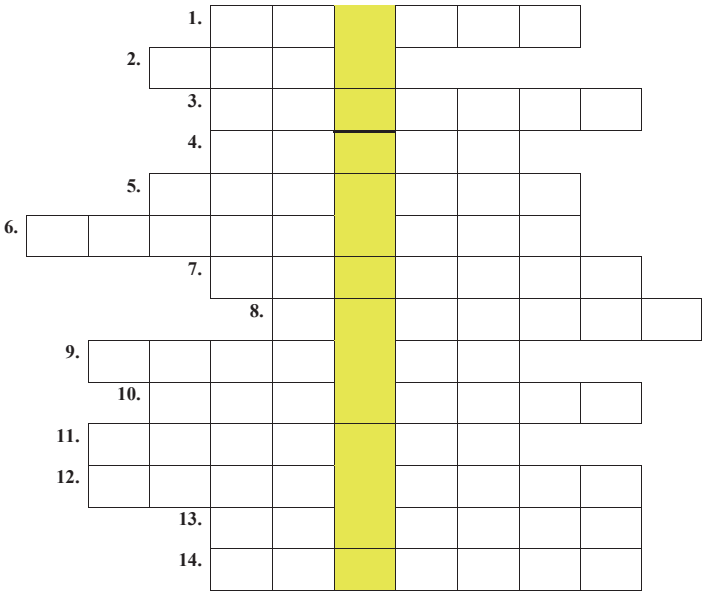

1. Huczna w karnawale
2. Biała pora roku
3. Polski taniec narodowy tańczony parami w chodzonym korowodzie
4. Obchodzi imieniny 3 lutego.
5. Koniec karnawału.
6. Bal przebierańców.
7. Z jakim miastem włoskim kojarzy się maska karnawałowa.
8. Inaczej ostatki.
9. Barwny orszak taneczny.
10. Tłusty ..... z pączkami.
11. Polski biegun zimna.
12. Gorzka, mleczna lub na gorąco.
13. Chrust z cukierni.
14. Pierwszy miesiąc roku.

Książki dla dzieci funduje Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego - wydawca miesięcznika.

Rozwiązanie prosimy nadsyłać na kartkach pocztowych do **24 lutego 2017 r.** na adres: MODR Oddział Siedlce, 08-110 Siedlce, ul. Kazimierzowska 21, *z dopiskiem "Krzyżówka Nr 2".*

Rozwiązanie Krzyżówki Nr 11 - NASZA ZIMA ZŁA
Nagrody książkowe wylosował: **Szymon Wnuk, zam. Różan**
Gratulujemy ! Nagrody wyślemy pocztą.

Rebus 2

~~ÓR~~ ~~T~~ ~~Z~~ ~~FA~~ ~~ŻA~~ TO=JĄ T=P A=IE

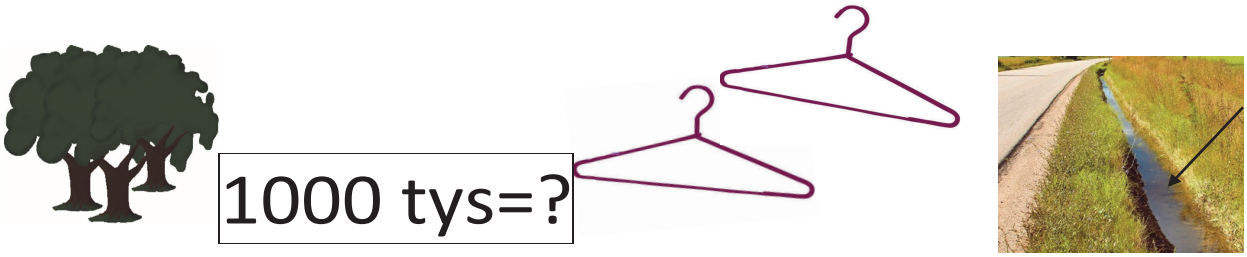

~~RZE~~ Y W=M ~~A~~ I=A R=ŃC

Nagrody książkowe dla dzieci funduje Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego - wydawca miesięcznika.

Odgadnięte hasło prosimy nadsyłać na kartkach pocztowych do **24 lutego 2017 r.** na adres: MODR Oddział Siedlce, 08-110 Siedlce, ul. Kazimierzowska 21, *z dopiskiem "Rebus 2".*

Rozwiązanie Rebusu 10 - KRÓL ZYGMUNT TRZECI WAZA PRZENIÓSŁ STOLICĘ Z KRAKOWA DO WARSZAWY
Nagrody książkowe wylosował: **Czarek Osoliński, zam. Różan**
Gratulujemy ! Nagrody wyślemy pocztą.

UWAGA ! HPAI

ZASADY, KTÓRYCH NALEŻY PRZESTRZEGAĆ W CELU OCHRONY GOSPODARSTWA PRZED WIRUSEM WYSOCE ZJADLIWEJ GRYPY PTAKÓW (HPAI)

Nie karm drobiu na zewnątrz budynków inwentarskich.

Po każdym kontakcie z drobiem lub dzikimi ptakami umyj ręce wodą z mydłem.

Stosuj maty dezynfekcyjne w wejściach i wyjściach z budynków, w których utrzymywany jest drób oraz przy wjazdach i wyjazdach z gospodarstwa.

Zabezpiecz budynki, w których utrzymywany jest drób oraz paszę przed dostępem zwierząt dzikich, w tym ptaków.

Pozostaw ptaki w przeznaczonych do tego celu pomieszczeniach bez możliwości swobodnego poruszania się po otwartym wybiegu.

W przypadku wykonywania czynności związanych z obsługą drobiu stosuj odzież i obuwie ochronne przeznaczone wyłącznie do tego celu.

Nie wykorzystuj do pojenia drobiu wody ze zbiorników, do których mają dostęp dzikie ptaki.

Obserwuj stan zdrowia ptaków. O wszelkich niepokojących objawach natychmiast powiadom lekarza weterynarii.

APEL
do hodowców drobiu

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
oraz
Głównego Lekarza Weterynarii

Szanowni Państwo!

Wirus wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI), podtypu H5N8 – nie jest groźny dla ludzi, ale jest bardzo szkodliwy dla gospodarki i niebezpieczny dla Waszych gospodarstw.

Główną przyczyną rozprzestrzeniania się wirusa grypy ptaków H5N8 są zarażone dzikie ptaki. Niestety przyczyną bywa też człowiek i dlatego przypominamy o podstawowych zasadach postępowania.

Należy bezwzględne przestrzegać zasady bioasekuracji:

- zabezpieczyć paszę przed dostępem zwierząt dzikich;
- nie karmić drobiu na zewnątrz budynków, w których drób jest utrzymywany;
- nie poić drobiu oraz ptaków utrzymywanych przez człowieka wodą ze zbiorników, do których dostęp mają dzikie ptaki;
- stosować w gospodarstwie odzież i obuwie ochronne oraz po każdym kontakcie z drobiem lub dzikimi ptakami umyć ręce wodą z mydłem;
- stosować maty dezynfekcyjne w wejściach i wyjściach z budynków, w których utrzymywany jest drób;
- przetrzymywać drób w przeznaczonych do tego celu pomieszczeniach bez możliwości swobodnego poruszania się po otwartym wybiegu.

Przypominamy też, że za brak stosowania zasad bioasekuracji będą nakładane kary administracyjne.